

Dr. K. Jurgėlos "Tannenberg"

JONAS DAINAUSKAS, Chicago, Ill.

Lietuvių Veteranų sąjunga "Ramovė" New York'e neseniai išleido naują dr. Kosto R. Jurgėlos knygą, anglų kalba, kurią autorius, Žalgirio mūšio 550 metų sukakties proga, suglaustai nušviečia to mūšio genezę bei eigą, daugiausia sustodamas prie lenkų, vokiečių ir rusų istorikų klaidingų to mūšio įvertinimų, atpasakojimų, tendencingų teigimų. Tai geriausiai pavaizduoja tos knygos skyrių antgalviai kaip antai: Šaltiniai, Istorinis fonas, Žemaitija, Diplomatinis Karas, Karo parengimas, Įsiveržimas į Prūsiją, Mūšio laukimas, Kautynių užsimezimas, Nuogi kardai, Lietuvių puolimas ir pasitraukimas, Teutonų puolimo keliai, Abiejų šalių kariuomenė, Vytauto kariuomenė, Karinis kautynių įvertinimas, Karo pabaiga ir t. t. Ir ši, nors ir nestora knyga (viso 104 puslapiai), su daugybe iliustracijų bei schemų, yra taip pat gerai paruoštas veikalas, kaip ir ankstesnė, 1948 m. to paties autoriaus išleista knyga: "History of the Lithuanian Nation", puikus šaltinis supažindinti suvėmuosius, angliškai kalbančius, su lietuvių tautos bei valstybės praeitimi.

Lietuvių likimas amžių bėgyje

Prūsai bei jotvingiai jau buvo visai išnaikinti, išžudyti ar išgabenti ordino vergijon. Dabar, XV-jo amž. pradžioje, "artinosi" lietuvių eilė. Neabejotinai, jog nuo 1225 metų, kai kryžiuočių ordinas atsirado lietuvių genčių pašonėje, tos gentys neteko ne mažiau vieno milijono žmonių, kas šiandieną būtų tolygu keliolikai milijonų gyventojų. Čia reikia prisiminti, kad anais laikais kraštuose, kur vėliau susiformavo dabartinės Anglijos, Prancūzijos ar Vokietijos valstybės, gyventojų buvo ne daugiau nei anų laikų lietuvių genčių gyventose žemėse. O kur dar lenkų bei maskolių padaryti nuostoliai.

Kryžiuočių "šaltasis karas"

Negalėdami mūšio lauke ar karinė apgaulė apgalėti lietuvių, kryžiuočių plačiausiai naudojo "šaltojo karo" metodus, šmeiždami ir visai derdami anų laikų Lietuvą, josios valdovus ir lietuvius, patys prie kiekvienos progos plėsdami Lietuvą, kaip tai padarė 1409 m., pagrobdami 20 silių su javais, siųstais į Žemaitiją. Tais patiais metais ordinas įsiveržė į Lenkiją, Lietuvos sąjungininkę. Vokiečių imperatorius tuoj griežtai tarpininkavo, kad sudarytų pabaišą, tačiau ne tikrai laikai tarp dviejų šalių atsietė, o vien tik tam, kad sukaulytų ordino priešininkus. Gi kai ryšius su tomis "derybomis" ir imperatoriaus žygimais kviečiamas, Vytautas nuryk, o iš kitos pusės, norėjo įvilioti lietuvių kariuomenę atvirame laukuose, kad ordino kariuomenė galėtų lengviau pulti lietuvių lenkų kariuomenę atvirame laukuose, kad sukurstytų sąjungininkus, Vytautas bei jojo palydovai tik staigiu pabėgimu nuo "svetingojo" imperatoriaus išsiurbė, nes "nežinia kieno" pakurstyta minia padegusi miestą ir užpuolusi lietuvius. Abi šalys kuokubiausiai ruošėsi lemiamai kovai.

Pasiruošimai

Ordinas, greta užpuolimų, šmeižtų bei melo kampanijos, vis verbavo sau sąjungininkų, pagalbininkų ginkluotam puolimui. Nesnaudė ir lietuviai. Nuo 1407 metų Vakaruose cirkulavo garsūs žemaičių laiškas (Proposicio Samaytarum), o sekančiais metais buvo paplitęs Vytauto skundas apie ordino piktadarystes. Vytautas susitarė su Krymo totorių Chano Tochtamyšo sūniumi ir "nukreipė" kardininkų pajėgas link Pskovo.

Didysis mūšis

Atėjo liepos mėnuo 1410 metų, kada trečiądienį, liepos 9 d. jungtinė kariuomenė įėjo į ordino valdomas žemes. Lietuvių kariuomenė jau buvo nužygiavusi 300 mylių nuo Trakų, lietuvių kariuomenės mobilizacijos vietos. Ankstyvą antradienio rytą, liepos 15 d., kai jungtinė lietuvių - lenkų ir jų sąjungininkų kariuomenė sustojo miškingoje aukštumoje, žvalgai pranešė apie ordino kariuomenės pasirodymą. Jogaila vis dar manė, kad ordinas pasiūlys taipus, tačiau ordino magistras,

I. Augustaitytė-Vaičiūnienė

PRIE BALTIJOS

Tavo rūbai druska ir ginarais spindėjo,
Žalsvo perlo sagtim suimti ant peties.
Bėgalybe lengvučiu, mažyčiu šokėjū,
Balansavo tarp ryto, dienos ir nakties.

Tiktai vakaro veidas ramus ir išvargęs
[poilsį grįždo užmigti nebijęs].
Ir aš nežinojau, ar jau pasakos baigias,
Kada žodis vėl šūktels gyvenimui į jas!

Kame brendo pradžia nesibaigiančio laiko,
Verždamosi iš jo tu grimzdai ir kilai
Užnešioja, sūpuoja Bangpūčio ant rankų,
Lyg vienturti duktė ir anksti ir vėlai.

Kai pailsusi Baltija ošusi liaujas,
Aplabina krantus švelnios rankos tylos,
Žydi balta puta tamsiai mėlynas kraujas —
Aš klausausi gelmių neįsپرęstos bylos.

NAŠLAITEI

Tu nebijok užmigti gulbės juodoje pūkuos:
Kad jū yra juoda juoda — žinai.
Nors tavo plaukus pamotė draskydama šukuos,
Gulbės juodąsias ves baltieji gulbinai,
Tu pamiegok šiltoje pelenuose!

Kol liejantis tamsas apvožtas indas ištuštės,
Liepsnotais pirštais rankos jū sumes
Nuo ryto rūbo auksu iškaistytos parastės
Tylos raliavimo pripildas lelijas, —
Tu pasapnuok ant rūko pagalvės.

Mėnulius išsi palangėj dievmedį žaliame.
Kai jis išsidams pabūtinus tave,
Tu būsi išdavinavęs vieną gražų sapną jam
Apie Karaliaus vestuves su Pelene,
Kurios gyvens liūliavime saldžiam.

Atvėję pelenai tau po galvos kuždės
Kaip praregi akli žiedai obels.
Ir to kuždėjimo be tavęs niekas negirdės,
Tik laukiamas keleivis pasibels
Rašydamas laišką ant staktos sklendės.

vieton taikos žodžių per heroldus prisuntė 2 kardus, esą, padrasinti "bailius".

Kai kurie istorikai mano, jog tokiu akieplėškimu ordinas norėjo visų pirmą išvilioti jungtinę kariuomenę iš patogios pozicijos, kad ordino kariuomenė galėtų lengviau pulti lietuvių lenkų kariuomenę atvirame laukuose, kad sukurstytų sąjungininkus, Vytautas bei jojo palydovai tik staigiu pabėgimu nuo "svetingojo" imperatoriaus išsiurbė, nes "nežinia kieno" pakurstyta minia padegusi miestą ir užpuolusi lietuvius. Abi šalys kuokubiausiai ruošėsi lemiamai kovai.

Pergalė

Lietuvių kariuomenė, besilaikydama savo senos kautynių taktikos, ordino kariuomenę puolė ne tam, kad pradėtų lemiama kautynė, o tik tam, kad išprovokuotų priešo pagrin-

Vytauto taktika

Cituodamas gi mūsų gen. štabo pulk. K. Griniaus padarytą kautynių karinį įvertinimą, dr. Jurgėla pabrėžia, jog visos kampanijos planas ir Žalgirio mūšio pravedimas esąs išimtinai nuopelnas Vytauto, kuris visą savo kariuomenę buvo išdėstęs pagal seną totorių taktiką, kur kairysis sparnas buvo gerai apsaugotas, centras, kuris buvo gavęs užduotį smogti pagrindinį smūgį, buvo stipriausias, gi dešinysis sparnas, dideliu pusradžiu ištiestas, panaudotas buvo manevriniam puolimui.

"Karo pabaiga" skyriuje autorius nupasakoja istorinius įvykius nuo to mūšio iki 1422 metų, kada prie Melno ežero buvo pasirašyta taika.

Komunistų bandymai istoriją falsifikuoti

Skyriuje prie "Komunistų istoriografija" nurodomi Maskvos dabartiniai bandymai mažinti, kiek tik galima, visur lietuvių vaidmenį, o ypač lietuvių kariuomenės bei Vytauto. Net ir komunistinės Lenkijos spaudoje dabar bandoma įrodinėti, jog anų laikų Lietuvoje "didžiausią vaidmenį" vaidino ne lietuviai, bet... rusai. Esą, prie Žalgirio "Smolensko bei kitų rusiškų žemių kariniai daliniai nutėmė Žalgirio mūšio laimėjimą". Keista tik tėra, jog joks Maskvos "ekspertas" net nebando dokumentaliai įrodyti skaičių ty tariai Žalgirio mūšyje dalyvavusių rusų ir užmiršta apie tai, kad ir Smolenske buvo lietuvių įgulos, kurioms vadovavo lietuvių kunigaikščiai. Jie taip pat užmiršta, kad

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Bern. Brazdžionio poezijos rinkinys "Vidudienio sodai" jau pasiekė Chicago. Rinkinys turi 126 pusl., skoningai išleistas ir kelia susidomėjimo savo turiniu ir kaip laimėjęs "Aidų" literatūros premiją. Rinkinyje yra apie 80 eilėraščių, padalintų į skyrius: Nemirtingoji, Pax Vobiscum, Dienos iš Dangaus, Kriulė, Aštuntasis stebuklas. Šį rinkinį vertinant spaudoje jau buvo pažymėta, kad jame Brazdžionis dar labiau savo kūrybingumu išsiskyrė, "jo poezijos tonas stiprus, nepavargęs, jo žvilgsnis budrus ir gilus". Turinyje poeto lyriniai pergyvenimai, pavaizdavimas žmogaus ryšio su Dievu ir pasauliu, lietuvių tautos siela ir likiminis kelias, laimės trapumas, gamta ir technika, dabarties chaosas ir ateities vizijos. Brazdžionis yra mėgiamas deklatorių ir net kompozitorių, kurie eilę jo eilėraščių pavertė nemirstamomis dainomis. Šiame rinkinyje nuosakiai modernūs, ir daugelis jo kūrinių pasiliks tautoje neužmirštamais.

• Prof. Alfred Senn, kitados dėstęs Kauno universitete, dabar paskirtas direktoriumi Pensilvanijos u-to praplėstų slavistikos kursų — suorganizuoto Kalbų ir Kraštų Tyrimo centro. Centre veiks ir baltų kalbų kursas. Kiti kursai studijuos Sovietijos ir slavų kraštų (Lenkijos, Jugoslavijos) antropologiją, geografiją, istoriją, politinius mokslus ir sociologiją. Prof. Senn taipgi išrinktas pirmininku Tarptautinės Slavų Kalbų ir Literatūrų draugijos. Rinkiniai įvyko posėdžiaujant Liege mieste, Belgijoje. Tose pareigose bus iki 1963 metų. Pirmiojo pirmininku buvo Prof. B. Unbegaunas, Oxfordo u-to. (V. S.)

• Antano Rukūžos spaudai paruošta monografija "Prof. Povilas Matulionis, gyvenimas ir darbai" išėjo iš spaudos. Išleido Lietuvių Profesorų draugija. Leidinys iliustruotas, turi 83 pusl.

• Kan. dr. Zenonas Ignatavičius jau trečiometai nenuilstamai vadovauja lietuviškai valandėlei per radiją. Vera Cruz Rio de Janeiro. Ši valandėlė pavadinta "Voz da Lituania". Ji yra lietuviška, bet gera jos dalis duodama ir portugalų kalba — brazilams informuoti. Programa kruopščiai paruošiama. Turinys patriotiškai religiškas. Šia programa dr. Z. Ignatavičius praveda brazilų tarpe didžiulę lietuvių tautai propagandą.

ir 1528 metu "arklių bei karių karo prievolei duoti sąrašuose", kada buvusios jotvingių gyvenamosios vietos buvo jau gana stipriai kolonizuotos gudu. Tai ir tada grynai lietuviški apskrčiai turėjo duoti arklių bei karių daugiau ne visos kitos žemės, dabar gyvenamos ukrainiečių bei baltgudžių. Visos pašios Maskvos ir kitų Lietuvos priešų pastangos ir šiandieną vis dar riasi su baime ir bėje-gis kumū Vytauto Didžiojo visų priešų, kurie ji tada pajėgė tik iš pasalo šmeižti, gi atviroje kovoje jo visuomet buvo sumušami.

Trumpai suglaudus, galima džiaugtis dr. K. R. Jurgėlos naujos knygos pasirodymu ir jo gerai parengta pastanga sudaryti lietuvių tautos istoriją. Jie taip pat užmiršta, kad

• Taras Ševčenko ir Lietuva. Siemet sueina 100 metų nuo Taraso Ševčenkos, ukrainiečių laisvės dainiaus, mirties. Ševčenka turi ryšių su Lietuva: jis, būdamas 15 m., buvo ukrainiečių dvarininko Engelharto atgabentas į Vilnių. Ševčenka šeimai buvo to dvarininko būdama, o dvarininkas buvo Vilniaus generalgubernatoriaus adjutantas. Tarasas Vilniuje praleido ištisus metus, šeiminkui patarnaudamas. Laisvalaikį piešdavo. Pastebėjęs jo gabumus, Engelhartas ėmė Tarasą siųsti mokytis pas Vilniaus dailininkus. Vilniuje Ševčenka nupiešė "Moters biustą", tėvo portretą. Vilniuje Tarasas pergyveno pirmąją meilę. Pamilė lenkaitę siuvėją, išmokiusią jį lenkiškai, drauge su juo skaičiusią Ad. Mickevičiaus kūrinius.

Vėliau Ševčenka iš tremties (1857) rašė savo draugui B. Zaleskiui: "Vilnius savo prisiminimais taip pat brangus mano širdžiai, kaip ir tavo". Su Zaleskiu ir eile kitų vilniečių bei kauniečių Ševčenka susipažino drauge per 10 m. būdamas ištremime — paprastu kareiviu Orenburgo tvirtovėje. Br. Zaleskis anksčiau grįžęs iš ištremimo į Vilniaus kraštą, rūpinosi Ševčenka, jį šelpė. Atsiminimų paveiktas, T. Ševčenka net parašė eilėraštį "Vilniuje, didingos šlovės mieste". 1863 metais Vilniuje išėjo pirmas vertimas Ševčenkos garsiojo veikalų "Kobzarius". Pirmasis T. Ševčenkos vertėjas į lietuvių kalbą buvo J. Andziulaitis - Kabanaitis. 1885—1886 m. išvertė eilę jo eilėraščių į lietuvių kalbą. Daug kas buvo lietuvinama. Dr. J. Ševčenkos eilėraščių 1919—1913 m. išvertė K. Vairas - Račkus, vėliau — vertė ir V. Jonuška. Pagaliau L. Gira 1912 m. išleido "Taraso Ševčenkos eilė vaineikė", kur surinkta 10 eilėraščių spaudoje anksčiau neleidžiama ir vėliau paties L. Gira išvertė. 1951 metais, minint 90-tą Ševčenkos mirties sukaktį, Lietuvoje buvo išleista lietuvių kalba Ševčenkos "Poezija".

• Naujas dvigubas bendradarbiavimo reiškinys? Š. m. "Pergalės" Nr. 3 A. Alksnis vardu išspausdintas trylikos puslapių apsakymas "Ketvirtadienis — biuri diena". Tas pat apsakymas K. Almeno vardu buvo spausdintas "Naujienose" 1960. XI. 29—XII. 5 d. Atrodo, lyg A. Alksnis būtų tas pat K. Almenas, tik kodėl jis "Pergalėje" paskelbtas "A. Alksnis — jaunas lietuvių rašytojas, šiuo metu gyvenantis JAV"? Toliau bolševikinis žurnalas nusako, kad tas jaunas rašytojas "teisingai piešia kapitalistinio gyvenimo tikrovę, fiziškai ir moraliskai luosininią žmogų". O gal koks A. Alksnis nuapligavo Almena ir savo vardu pasiuntė į Lietuvą be autoriaus žinios? Reikalą geriausiai galėtų išaiškinti K. Almenas, šiuo metu tikrai gyvenęs JAV, Chicago pašonėje.

• Alės Rūtos romanas "Zvaigždė viršum girios" jau išėjo iš spaudos ir pirmieji jo egzemplioriai pasiekė Chicago. Gaunamas "Drauge". Mūsų kūrybingoji rašytoja čia tęsia savo pradėtąją seriją "Didžioji meilė". Ši knyga yra stambus veikalas, 374 puslapiai. Išleido "Darbininkas".

Dr. Kostas Jurgėla

Palikime pėdsakus

(Nevykęs atsišaukimas į lietuvių geografus)

PULGIS ANDRIUSIS, Australija

Neseniai pakšom po žeme du mūsų didžiulius geografus: gen. Daukanta ir K. Pakštą. Nors ir nesu iš profesijos geografas, bet be šių mūsų pirmųjų dar pažįstu du jų mokinius entuziastus šioje srityje: dr. Vilimą ir A. Bendoraitį - Bendoravičių. Gerbiama Draugo redaktorių todėl ir čia prašau į juos tiesioginiai kreiptis (jų privatių adresų nežinau!), nes turiu į juos konkretų pasiūlymą.

Mūsų inteligentai dabar gyvena visame pasaulyje, atseit, visuose penkiose kontinentuose. Ar Lietuvos istorijoje buvo kita tokia proga aprašyti tuos penkis kontinentus, sudarant originalią geografinę chrestomatiją? Aš pats pasiūliau savo paslaugas, kas liečia Australijos kontinentą, bet, nebūdamas geografas, laukiu iš geografų, ko jie norėtų, kad aš aprašyčiau. Už mūsų ežerėlio gyvena mokyti lietuviai N. Zelandijoje, jie, manau, su malonumu atliks savo uždavinį. Paskui už šlaپیų vartų gyvena keli lietuviai daktarai N. Gvinėjoje (galia su jais susisiekti), kurie nepasijaus prieš tokį pasiūlymą. Antarktidoje, mano žiniomis, dar nėra nė vieno lietuvio. Bet, gal, tame pasaulio apendicite jūs gausit sukombinuoti vieną žmogų, nes Amerikos lietuvių visur yra! Kai jau kalbėti apie Kanadą, JAV, Pietų Ameriką (nors Afrikoje negirdėjau, kad gyventų tautiečiai!) Visoje Europoje taip pat turime žmones, mokančius plunksną pavadžioti (tiesą, užmiršau E. Galvanaušką, gyvenantį Madagaskare). Štai milžiniškas ir milžiniškai Lietuvai reikalingas uždavinys, kurį geriausiai atliksime mes, kol dar gyvename užjūriuose. Grįžę tėvynėn, tą reikalą ant rytojaus pamiršime arba neturėsime tam pakankamos medžiagos. Dabar mes turime savo pasiekimų bei visas tuos kraštų bibliotekas, matome kasdien jų gamtovaizdžius, žmonių laikyseną, besikeičiančius sezonus, bet, kai grįšim namo, viskas bus nerealus.

Besikreipdamas į dr. Vilimą ir Bendoraitį, norėčiau, kad jie sudarytų visiems būsimiems bendradarbiams mokslinį planą arba net anketą, ko jie norėtų toje tikrai lietuviškoje (ne verslinėje) chrestomatijoje, kuri būtų neįkainojamas įnašas į mūsų kultūrą. Mano pasiūlymas nėra populiarus (emigracijoje neturės masinio pasisekimo), tačiau jau dabar matome, koks tai bus titaniškas darbas Lietuvai.

Šis sumanymas pareikalaus taip pat šiek tiek mūsų taip dabar mylimo pinigų. Bet gi jūs tenai Chicagoje nežinot, kur tuos pinigų duoti? Išlaidos susidarytų bendradarbių kelionės padengti, atsipirkti nuo

žmonių būdinių buhalterinės rankos, pasiaukinančios, jog tai yra reikšmingas tikslas, būsimoms lietuvių moksleivių karjoms nepažeidimas. Ir jeigu to nepadarysime dabar, tai niekada nepadarysime.

Kalbos apie Kultūros fondą bus tol tuščios (tegu man atleidžia Tamulaitis!), kol mes publikai nepasiūlysime konkretaus plano. Štai šis planas, priimkite arba atmeskite. Bendradarbiai turėtų smulkiai atsiskaityti už gaunamas lėšas (net už alų!). Gi atsiminkime, kad jie tuo metu nedirbs tabrikose ar rašinėse, o jų šeimos turės vis tiek gyventi. Niekas iš tų bendradarbių nepašauks pelno (jis, gal, ateis grįžus Lietuvon). Tad, užuot šūkalavę dėl neapibrėžtų Kultūros fondo resursų teikiomis, apsiimkime paruošti lietuvišką pasaulinę geografinę chrestomatiją, kuri, gal, neturės sau lygių net kitose senose tautose. Kur lietuvis prikiša ranką, jis viską nudažo lietuviška spalva, galvosena, kurios neatstos joks vertimas. Aš pats, patekęs iš žiaurios šiaurės krašto į subtropikus, kur nėra žiemos, jaučiuosi lyg nuskriaustas,

Povilas Višinskis, mūsų kultūrininkas, kovotojas dėl Lietuvos laisvės; nuo jo mirties rytoj su eis 55 metai. Klisė D. Veličkos paruošto lietuvių literatūros vadovėlio.

atsibosta, kai tau per visus metus žydi gėlės sode, nepergyventi Donelaičio metų laikų... ir pradėti kartais pykti, kodėl taip Dievas sutvarkė pasaulį. Vilimo ir Bendoraičio chrestomatijoje neturėtų būti to pykčio, bet tikrai šaltas, objektyvus pasaulio aprašymas pagal iš anksto paruoštas smulkias instrukcijas.

Dabar mane jau supratot, kad tuo gigantišku darbu mes pagerbime mūsų du didžiulius geografus pirmūnus gen. Daukanta ir K. Pakštą, kurie, reikia manyti, Anapilyje skaitys tą knygą baltuose marškiniuose kaip jų dėkingų mokinių pagarbos jiems pareiškimą.

MENO KŪRYBA TREMTYJE

DAIL. V. VIZGIRDA, Boston, Mass.

Mes esame nuskriausti, išvartę iš savo tėvynės, bet galime džiaugtis, kad turime minties laisvę, turime žodžio laisvę, turime laisvę gyventi žmogišku gyvenimu, kurio formą likimas lemė patiesiems mums pasirinkti.

Šiame atomy ir erdvių atradimų amžiuje, mūsų gyvenimas, mūsų laimė, mūsų džiaugsmas ir mūsų vargai yra tiek prasmingi, kiek mes, kiekvienas pagal savo pajėgumą, įnešam savo auką žmogiškos buities lygio ir mūsų tautos kūrybinių galių pakėlimui. Ugdydami savo kūrybines jėgas, mes užtikriname savo tautos tęstinumą, neatsisveigiant į tragišką mūsų likimą.

Lietuvių dailės gaivalinga raida, kurios pirmieji žingsniai vos prasidėjo su pirmąja lietuvių dailės paroda Vilniuje 1906 m., liko užslopinta tėvynėje. Svetimi okupantai, neva išlaisvino kauke prisidengę, sunaikino mūsų menininkų kūrybą, pavergė ją savo žabangomis biau-ris propagandos tarnybai. Nežinome, kaip ilgai tęsis, bet turime viltį su kiekviena valanda, su kiekviena diena, su kiekvienais metais.

Ir tremtyje esančių menininkų, ir visų kultūros darbuotojų

pareiga yra sukaupti visas savo jėgas kūrybiniam darbui. Betgi yra svarbu, kad menininkų kūryba, kokios srities ji bebūtų, dabarties ar praities, eitų tiesiu keliu, nespėkuliuojant tiek visuomenės, tiek paties menininko jausmais.

Menininkas gyvena visuomenės aplinkoje, betgi jis yra uždaras savyje. Jis kuria todėl, kad jam reikia kurti, o ne todėl, kad yra pareikalavimas jo gamybos.

Ir yra meno tragizmas, kada bejėgiškume bandoma rasti sąlytį su visuomene, bandant ją apgauti tuščiais ir graudinančiais žodžiais pridengta plokščia forma. Meno kūryboje svarbu tik kokybė. Tik tuo keliu eidamas menas, vėliau ar anksčiau, ras atviras duris į savo visuomenę, o taip pat bus įvertintas ir svetima tauti.

Tam mes turime puikių pavyzdžių. Net ir labai daugelyje atvejų mūsų menininkai susilaukė dėmesio ir pripažinimo iš kitataučių. Tai puiki lietuvių tautos ir lietuvių kultūros reprezentacija. Mūsų visuomenė, varganose tremties sąlygose, saugyčiau, aistringai yra jautri visam, kas vyksta mūsų bendruomenės gyvenime ir lietuvių kultūros baruose.

Red. pastaba. Šios mintys yra atsidariusios ryšių su mūsų dailininko parodos atidarymu Chicagoje.

Dail. V. Vizgirda, atidarant jo parodą Chicagoje.

Betgi, naudodamiesi ta laisve ir tuo džiaugsmu, mes turime ir įsipareigojimų. Įsipareigojimų visų pirma nenusikalsti mūsų pačių sąžinei.

KULTŪRINE KRONIKA

• Pranas Šukys, gyvenęs Brazilijoje, išlaikė egzaminus į tris universitetus. Pasirinko studijuoti Technologiniame Aeronautikos institute, kur laikinai egzaminus buvo 2.111, o kur priėmė tik 103. Pr. Šukys pernai buvo ateitininkų pirmininkas; gabus akordeonistas, suorganizavo ateitininkų orkestrą.

• Dail. Jonas Kimša, po metų buvimo Brazilijoje, kuriuo laiku nutapė didžiulį kiekį originalių akvarelių (išradęs naują akvarelių tapymo būdą) ir nemaža alejininių darbų, grįžo atgal Argentinon. Jo naujuose paveiksluose išryškėjo nauji džiunglių motyvų variantai, idomūs, užburiantieji. Didensę dalį paveikslų jis pardavė, o kitus nusivežė Argentinon. J. Kimšos sveikata, po intensyvaus darbo, gerokai pasiljo. Bet tikisi Barilocheje atsigauti.

• Raimundas A. Bričkus, iš South Boston, Mass., studijuoja Pramonės Technologijos kolegijoje Bostone, yra fotografas Bostono universiteto laikraščio "Boston University News".

pareiga yra sukaupti visas savo jėgas kūrybiniam darbui. Betgi yra svarbu, kad menininkų kūryba, kokios srities ji bebūtų, dabarties ar praities, eitų tiesiu keliu, nespėkuliuojant tiek visuomenės, tiek paties menininko jausmais.

Menininkas gyvena visuomenės aplinkoje, betgi jis yra uždaras savyje. Jis kuria todėl, kad jam reikia kurti, o ne todėl, kad yra pareikalavimas jo gamybos.

Ir yra meno tragizmas, kada bejėgiškume bandoma rasti sąlytį su visuomene, bandant ją apgauti tuščiais ir graudinančiais žodžiais pridengta plokščia forma. Meno kūryboje svarbu tik kokybė. Tik tuo keliu eidamas menas, vėliau ar anksčiau, ras atviras duris į savo visuomenę, o taip pat bus įvertintas ir svetima tauti.

Tam mes turime puikių pavyzdžių. Net ir labai daugelyje atvejų mūsų menininkai susilaukė dėmesio ir pripažinimo iš kitataučių. Tai puiki lietuvių tautos ir lietuvių kultūros reprezentacija. Mūsų visuomenė, varganose tremties sąlygose, saugyčiau, aistringai yra jautri visam, kas vyksta mūsų bendruomenės gyvenime ir lietuvių kultūros baruose.

Red. pastaba. Šios mintys yra atsidariusios ryšių su mūsų dailininko parodos atidarymu Chicagoje.

• Mykolas Saulius be savo tiesioginio darbo Denverio simfonistiniame orkestre, įsijungė į pastovų kamerninį ansamblį iš 10 aukštai kvalifikuotų instrumentalistų - solistų: 4 smuikininkai, 2 violonistai, 2 violončelės, 1 bosas ir 1 harpsikordas. Iš dviejų ansamblių esamų violončelių, M. Saulius groja pirmąja. Minėtas ansamblis yra vedamas žinomo kompozitoriaus - pedagogo maestro John Bearzi. Ši kamerninė grupė vadinsis "The Concerto Ensemble" ir savo programoje turi klasikinę ir moderninę muziką. Šis vienetas duoda sezoną pastovų koncertų skaičių moderniniame teatre "Fine Arts Center Theatre" Colorado Springs mieste, Coloradoje.

Š. m. kovo mėn. 31 d. įvyko paskutinis sezono koncertas, kurio solistu buvo mūsų čelistas Mykolas Saulius. Saulius, lydimas styginių, diriguojant Bearzi, atliko Vivaldi Concerto A-minor violončelei ir styginiams orkestrui. Pasisekimas buvo didelis ir Saulius buvo labai šiltai klausytojų priimtas. Pripildyta, Velykų švenčių nuotaiką išsiųsusi, amerikoniška auditorija gausiais plojimais privertė M. Saulių net kelis kartus pasirodyti.

Be Sauliaus solo, buvo ansamblio dar atlikti Haydn, Višvaldi, Roussel, Gabrieli ir Raveli kūriniai.

Šio koncerto rengėjai ir administracija yra Concerto Ensemble draugija, kuri prieš koncertą gražiai reklamavo Saulių. Colorado Springs miesto knygynuose, vaistinėse, bibliotekose, universiteto languose buvo išstatyti didžiuliai Sauliaus

portretai su reklaminiu įrašais, o vietos laikraščiai "Gazette - Telegraph" (III-29) atspausdina Sauliaus didelę fotografiją su gan ilgu straipsniu apie jį ir jo muz. veiklą Lietuvoje, Vokiet. ir JAV-se.

Koncertui pasibaigus, buvo priėmimas dirigentui, solistui, ansamblui pagerbti.

Balandžio 3 d. laikraštis "Gazette - Telegraph" tilpo muzikologo John Fetter kritika, iškelianti koncerto aukštą lygį, aukštą muzikų kvalifikaciją, paminint ir Saulių, kaip šio koncerto solistą.

DR. ELENA DECKYS
NERVŲ IR PROTO LIGOS
55 E. Washington St. Kamh. 3400
PAGAL SUSITARIMĄ
CE 6-4731. Namų tel. PR 6-6960
Skambinti kasdien nuo 9 iki 4 val.
Seštad. nuo 9 iki 12 val.

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akusėja ir moterų ligos
4157 Archer Avenue
Ofiso val.: nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 v.
vak. Seštadienis nuo 2-4 v. popiet.
Trečiadienis pagal sutartį.
Ofiso tel. Virginia 7-0036
Rezidencijos tel. BEverly 8-8244

Rez. GI 8-0673 Rez. HE 6-1670
Dr. Elna Dr. Balukas
DR. W. M. EISIN-EISINAS
DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2676
Valandos pagal susitarimą
Jei neatliepė skambinti MI 3-0001
Ofiso HE 4-1114. Rez. HE 7-4884

DR. B. GAIZIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akusėja ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak.
Seštadienis 1-4 p. p. Trečiadienis uždaryta.

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidus ir vaikų ligos
2737 West 71st St.
Val. kasdien nuo 6-8 val. vakar.
Seštad. nuo 12:30 - 2:30 val. p. p.
Treč. ir kitu laiku tik susitarus
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2617
Ligonius priima pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-7007.
Namų-rez. tel. PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKSEVIČIUS
(JOKIA)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2456 West 63rd Street
Val.: Pirmad. ir ketv. 10-12 val. r.
4:30; antr. ir penkt. nuo 9 iki 5; šest. nuo 1 iki 4. Kitu laiku tik susitarus.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-1278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1 - 4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šest. uždaryta

Telefonas: GRovehill 6-1565
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINUS
2422 W. Marquette Road
Valandos 9-12 ir 7-9 v. p. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienį.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1387
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 40th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šest. tik 10-12.

Tel.: REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojas)
3825 West 50th Street
Val.: Pirmad., antr., ketv., penkt. ir šest. nuo 1-4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Seštad. 1-4 val. trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso HO 4-2124, rez. GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 9 iki 4 val. r. ir nuo 6 iki 8 val. vak. Seštad. ir trečiad. uždaryta.

Telefonas - GRovehill 6-3838
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak. Seštadienis nuo 1-4 val. popiet. Trečiadienis uždaryta.

Tel. ofiso PR 6-0444, rez. HE 4-5180
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2450 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. r. ir 7 iki 8 v. v. Trečiad. ir šestad. pagal sutartį.

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 South Kedzie Ave.
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8 Seštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir šest. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-0444, rez. HE 4-5180
DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-0259
Val. 11 v. r. ir 5 v. v. u. r. v. v.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJĄ IR MOTERŲ LIGAS
2817 West 71st Street
Telefonas HElock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ

DR. J. G. BYLA-BYLAITIS
Vėgų-Smėgų Ligos, Chirurgo
OAKLEY MEDICAL BLDG
2300 West 51st Street
Valandos šestad. sutarimą
GRovehill 6-5409
Neatliepė skambinti
PRospect 6-6795

DR. D. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. vidus ligos
Tel. ofiso - REpublic 7-4900
namų - GRovehill 6-6161
Priešikėlis į naują ofisą
2858 West 63rd Street
FRANCISCO MEDICAL CENTER
Pirma tik pagal apimtį.

TAUPLYKITE LIETUVIŲ SOSTINĖS CENTRE CHICAGO SAVINGS B-VĖJE

Pasidėkite santaupas į apdraustą, tvirtą finansinę įstaigą, visais atžvilgiais išbandytą per pastaruosius 36 metus. Negalėsit rasti patogesnės ir pelningesnės vietos. Pulkiansi įrenginiai, aukšti dividendai. Atidara tris vakarus savaitėje. Du dideli kiemai automobiliams pasistatyti.

Nemokamai teikiame daug pelningų patarnavimų.

KVIECIAME Į

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
6245 South Western Ave. Chicago 36, Illinois
GRovehill 6-7575

ATDARA: Pirmadienį nuo 12 iki 3, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 5. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

MOVING
R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

TELEVIZIJAS
Sąžiningai ir nebrangiai taisyti. Už patarnavimą vietoje \$5.00, už dirbtuvės darbą - \$10.00 ir dalyką pigios pakeičiamos lempos.
J. MIGLINAS
3540 W. 69th St. IL. PR 6-1063

VESTUVIŲ NUOTRAUKOS IR AUKŠTON REKES FOTOGRAFIJOS
Mūsų SPECIALYBĖ.
PRECIN PHOTO STUDIO
(Incorporated)
EDWARDAS TILIS, sav.
4068 Archer Ave. Tel. VI 7-2481

Estetiniai Bern. Brazdžionio "Vidudienio sodų aspektai"

JUOZAS TININIS, Los Angeles, Calif.

Naujausias Bernardo Brazdžionio poezijos rinkinys "Vidudienio sodai" teikia skaitytojui didelio estetinio pasigėrėjimo, kuris ateina iš autoriaus išreikštų minčių kilnumo ir tobulo — stilistinių priemonių vartojimo. Apie kokius gražius ir kilnius dalykus autorius savo rinkinyje kalba, rodo jau net pačių eilėraščių pavadinimai, kaip štai: Stebuklingoji daina, Tavo siela, Jaunystės Eldorado, Iš jaunystės slėnio, Aušra, Deganti siela, Amžių ugnis, Prie tylos šaltinio, Prie Samarijos šulinio, Eremito malda, Angelų lelija, Atminimų vartai, Rudenio romansas, Vakarų perla, Šviesi banga, Pražyduši pakalnė, Vasaros lietus, Dienos iš dangaus, Derliaus himnas, Ar auga gėlės pragare ir kiti. Tačiau šie čia menagrinėsiu knygos turinio grožio. Mano tikslas iškelti kai kuriuos estetinius stiliaus aspektus, būtent: epitetą, palyginimą, aliteraciją, metaforą, įvaizdį ir kita.

Epitetas. Bern. Brazdžionis yra vienas iš tų poetų, kurie ieško ir suranda naujų bei originalių epitetų, iškeliančių to ar kito daikto kokį nors savumą. Štai eilė pavyzdžių: sidabrinis debesis (20), apsvaigusios žvaigždės (20), šnekus vėjas (22), žvaigždėta knyga (25), žydintis Jordanas (39), nusken-dusi diena (44), nuodėmingas miškas (52) ir daugybė kitų. Autorius kartais epitetą sudaro iš kelių žodžių ir tuo būdu padidina jo vaizdingumą, pvz.: liepžiedžiais kvepiantis vėjas (20), nemirštančio pasaulio nemirštanti daina (14). Norėdamas iškelti ir ypatingai pabrėžti kokių daiktų savumą, poetas sutelkia į krūvą net keletą epitetų, kuriuos išdėsto laipsniavimo būdu, kaip štai: Ateina pergalė šalta, rūsti, negailestinga. Toks epitetų išdėstymas, nesujungiant jų žodėliu "ir", iškelia dramatišką frazės pobūdį.

Kai kurie čia cituoti epitetų pavyzdžiai yra drauge ir metaforos. Epitetai panaudojimo būdu išgauta metafora visuomet būna didelio vaizdingumo, kaip štai: rūpičiai pražlė (94).

Autorius vartoja daugiau konkrečių epitetų, kurie turi didesnę vaizdingumą laipsnių nei abstraktieji. Tačiau aukščiausio vaizdingumo pasiekiamas, kai epitetų pavartojama visa frazė: valandos, rožių žiedais pasipuošę (89), kūnas, kvepiantis aistra paskutiniųjų astrų (35). Tokius epitetinius posakius gali sukurti tik poetai iš Dievo malonės. Iš jų trykštąs grožis žavi.

Palyginimas. Viena iš esminių stilistinių priemonių Brazdžionio poezijoje yra palyginimas, kuris išreiškiamas nekasdienišku, bet originaliu būdu. Pz. siela Brazdžionis lygina su "begaline amžino pavasario versme", su "jaunų dienų žiedais šilkiniais". Šiais konkrečiais palyginimais išsakomas abstraktus sielos grožis. Kiti palyginimai irgi nemažiau originalūs: metai, kaip indas sutrupęs (16), eini kaip vaikas per stebukli pievą (18), klumpi ant kelių kaip klusniausias tarnas (18), upeliukai šoko kaip girti / nuo vėjo vasaros ir nuo žalių žilvių (19), tavo dienos / spindi kaip dulkės dangiškos liepsnos (19), vasaros džiaugsmo pagundų daina — / kaip beprotė ugnis, kaip šaltinio verdėnė (20).

Pabudinto kraujo širdy degimą autorius lygina su parako degimu (20). Vieni Brazdžionio

palyginimai būna statiški, o kiti dinamiški: atminimai kaip jauni jazminai žaliame slėny (22), žengia žemėn žiema kaip turtingas pirklys iš Damasko (21), kaip ugnys žingsniai žydi (24), kaip Viešpaties knyga atsiveria skliautai sutemę (27), žvaigždė, lyg aušra, juodom gelmėn nurieda (27), naktis kaip naras nusileidžia pragarmėn (31), ir dega siela kaip magnolija baltoji (32), žodžiai skamba tartum pinigai (48), aš stovėjau, Viešpatie, tartum stabas (50), tavo siela raudu tartum paukštę mirštant (55), pakilo giesmė tartum balsas varpų (56), skaisti, tartum ašara, vakaro smagė (65).

Žėrinčius šaltinio gelmėje žvaigždynus autorius lygina su brangiaisiais akmenimis ir tuo būdu sukuria nepaprasto didingumo įvaizdį (41). Vakarų žingsnius jis lygina su meilės dovana (68), o priesaikos skambėjimą — su vargonų muzika (69). Štai dar keli pavyzdžiai, kurių vaizdingumas džiugina estetinius jausmus: renkas dainos kaip paukščiai pabaidyti (68), o priesaikos skambėjimą — su vargonų muzika (69). Štai dar keli pavyzdžiai, kurių vaizdingumas džiugina estetinius jausmus: renkas dainos kaip paukščiai pabaidyti (68), metai iš anų dienų mozaikos / po brangiausių akmenį, kaip vėgys, lupa (69), obelis balta ir kaip svajonė (70), ir, kaip šil-ti senų dienų sidabro lietūs, / vėl krinta žvaigždės man dainuodamos linksmi (72), ir žydi žemė, tartum nuotakas namai (72), kaip okeanos ošia vasaros lietūs (74), krinta lapai kaip paklydę žodžiai (77).

Apie gyvybės spindulį poetas sako: ant obelės šakos / tu gidojai tartum paukštis nuostabus, / tu žydėjai tartum rojaus lelija (78); apie dienas poetas dainuoja taip: o jūs bėgait, tartum upės vandenys (80). Nepaprastai gražus yra pavasario palyginimas su dainuojančia paukšte ir linksmai bėgančiu upeliu (84). Daugiausia vaizdingumo turi konkretūs palyginimai: ir kojas degina žaizda tartum ugninis rožės žiedas (92). Dėl savo vaizdingumo kai kurie palyginimai virsta įvaizdžiais: Dievo pirštai, pilni kaip poterių plevančių žvaigždžių (109). Retkarčiais autorius lygina konkretų daiktą su abstraktiu ir atvirkščiai, išgaudamas originalių vaizdų: srovė ištryšk / tartum Viešpaties džiaugsmas (112), kaip žodis lyriškas, nerealus / suspurda po pilkos pilies langais (114). Palyginimai pastarajame sakinyje aliteracija, išreiškia skiemeni-mis, prasidedančiais garsu "p". Aliteracija teikia sakiniui skambumą.

Šiame rinkinyje yra strofų, kuriose Brazdžionis sukaupė net po kelius palyginimus ir tuo būdu sukūrė neužmirštamų vaizdų. Vienas iš tokių posmų vaizduoja palyginimais artoją, medžiotoją, kariaunų ir mažųjų kunigų geriamą midų:

Kas dieną geria midų, tartum
[gintarą geltoną,
Ir degantį, kaip vasaros sau-
[lėleidis,
Ir virpantį, kaip aukuro ugnis
[karšta,
Ir neišsekanti, kaip amžinas
[šaltinis (115).

Ši strofa, be keturių originalių palyginimų, turi dar aliteraciją (geria — gintaras — gel-tonas) ir malonų garso "n" įvairiuose skiemenų junginiuose

atsikartojimą, kuris primena taurių skambėjimą. Tai nepaprasto skambumo strofa

Aliteracija. Brazdžionis yra aliteracijų kūrimo neaplenkiamas meistras, kaip romėnų poetas Lukrecijus. Aliteracijos pridūda poezijai skambumo. Posmas su aliteracija tuoju įkrenta į ausį ir atmintį. Brazdžionio aliteracijos būna sudarytos iš dviejų, trijų ar net keturių žodžių, surinktų iš įvairių kalbos dalių.

Štai keli dviejų žodžių aliteracijos pavyzdžiai: vėjo vasara, žali žilvičiai (19) dulkės dangiškos liepsnos (19), žingsniai žydi (24) supu sūnėtektio varpus (25), pasaulio pakraštys (31), šviesus ir šventas (63), rudens romansas (65), laukų lelija (66), kilimais keliauti (67), pavasario padangės (70), ima glušniai glostyt (72), žydi žemė (72), pavasario pakalnė (73), žėri žiezirboj negestanti paguoda (73), žaibų žara šviesi (74), šiurmuliai šalti (74), žiedu žėri (76), žaibu žėrint (78), velumas vėlybas (83), paukštis naskutinis (83), Palangos pakrantėje (84), klaišos ir klvys (87), derlius dera (91), laisvės lelija (93), kraujo klonis (93), kėnčios katarsis (93), varzei ir verėjai (104), šalti šaltiniai (115), sušlama ir sudėjuoja (114).

Dar efektyvesnė būna aliteracija, kurią sudaro trys žodžiai, prasideda tuo pačiu garsu. Tokių aliteracijų irgi apšiai randame Brazdžionio rinkinyje. Pavyzdžiai: spalių speigui spindint (17), žengia žemėn žiema (21), giesmė gieda gelmės (27), degančioj dainoj degu (72), rudens jau renkas raudos (70), rieda ir rudenį aruodus rugėjo... spinduliai (76), pumpurai pabudusių pagojų (83), dainuoja deganti pavasario diena (109), mėlynos mėnulio mintys (110), selina, smėliu skaudžiu (112), miestų milijoninių minia (122).

Žymiai mažiau rinkinyje aliteracijų, sudarytų iš keturių žodžių. Štai keli pavyzdžiai: židiny — žarijų žėrintys žiedai (17), jie (=spinduliai) ...šoka šitį šauņu šoki, Dievo pirštai, pilni kaip poterių plevančių žvaigždžių (109), suspurda paukštis po pilkos pilies langais (114). Pasitaiko eilučių net ir iš penkių aliteracijų žodžių. Ypač būna gražios aliteracijos, kuriose figūroja garsas "i".

Retkarčiais Brazdžionis viename posme vartoja net dviejų rūšių ir skirtingų garsų aliteraciją, kurios eina viena po kitos ir keičiasi kaip aukštėsnė ir žemesnė muzikos tonai. Charakteringiausias tokių aliteracijų pavyzdys gali būti šis: Ir lis lavonini lietum ant liudincios lelijos, / Ir kris ledų kruša, kaip sukrėsęs kraujas, ant baltos, / Ir siela kūdikio po kriškto, kaip sakyta jau, ant lauko liudincios lelijos (97).

Aliteracijos pirmos eilutės garsas "i" yra onomatopėjiškas ir išreiškia lietaus kritimo garsus; aliteraciniai antros eilutės garsai "kr" taip pat yra onomatopėjiški ir atvaizduoja ledų kritimo duslius garsus. Trečioje eilutėje matome "k" garsų aliteraciją, sujungta su "i" garsų aliteracija. Šis posmas dėl aliteracijų gausumo ir skambumo yra vienas iš charakteringiausių Brazdžionio poezijos stiliaus pavyzdžių.

Brazdžionis moka ne tik meistriškai pradėti eilutės žodžius tais pačiais garsais ir tuo būdu sudaryti dailias aliteracijas, bet retkarčiais jis ir užbaigia žodžius vienodais skiemenimis, sukurdamas eilutės vidurio rimus: gyven — pasena (87), ant akmens be vandens šio rudens sausroje (55). Kitose vietose autorius kalba apie mėnulio mintis, kurios žibėstan-

Bernardas Brazdžionis

čios "ant metų numesto į gelmę palmės lapo" (110).

Išidėmėtiną žaismingą šios eilutės skambumą, gaunamas darniu atitinkamų garsų ir skiemenų atsikartojimu: "me" (kelangos pakrantėje (84), klaišos ir klvys (87), derlius dera (91), laisvės lelija (93), kraujo klonis (93), kėnčios katarsis (93), varzei ir verėjai (104), šalti šaltiniai (115), sušlama ir sudėjuoja (114).

Metafora. Aristotelis laiko metaforą geriausią poeto dovana. Poetas sukuria metaforą, kai jis suranda tam tikrą panašumą tarp skirtingai atrodančių dalykų.

Brazdžionio sukurto metaforos būna originalios ir vaizdžios. Jos suteikia jo stiliumi iškilmingumo. Štai pavyzdžiai: vilties gija (15), vilties ugnis (16), ji (=jaunystė) — gelmė gyvenimo dainos (17), paguodos sparnas (18), pagundų daina (20), dega upių vanduo (20), upė jazminų (22), jaunystės sodai (22), potvyniai giliųjų meilės marių (24), ir bedugnė puola naktys ir šešėliai (24), ir gieda vaisiai džiaugsmo himnus pumpurais (24), laiko rankos (35), amžių srovė (35), laiko veidrodys (35), saulėtekio varpai (25), meldžiasi kiekvienas vyšnios žiedas (27), tikėjimo ugnis (43), lytys amžių ledo (51), pavasario ranka (58), pavasario taurės (94), šnabžda marmoras (54), degančios minutės amžinybės laikrodžio sparnai (64), o vėjas eina krėst žiedų per klonį (70), krinta žvaigždės man dainuodamos linksmi (72), amžių vieškelis (73), amžių upė (83), verkia sapnuodamas tolimą sapną / ilgesio vynes (89), pagau-na vėjas dulkę nuo senų karnių (114).

Abi pastarosios metaforos įgauna nepaprasto vaizdingumo dar ir dėl to, kad jos drauge yra ir personifikacijos. Apie tai, Brazdžionio metaforos pasiekia dideliu grožiu, tarsi jos būtų išėjusios iš po Baudelairo plunksnos.

Ivaizdis. Amerikiečių poetas Ezra Pound tvirtina: "Geriau sukurti per visą savo gyvenimą vieną iivaizdį negu prirašyti storių poezijos tomus". Nors tai gal perdėtas pasakymas, bet jis nusakoma iivaizdžio svarbą. Ivaizdis yra viena iš esmingiausių poetinio stiliaus priemonių. Tai dvasinis vaizdas, kuriuo autorius išreiškia savo idėją. Dažnai pasitaiko, jog pati metafora yra iivaizdis, kaip jau buvo galima pastebėti iš cituotų pavyzdžių.

Brazdžionio sukurti iivaizdžiai būna grakštūs, kilnūs ir didingi. Šie savimai gerai galima matyti iš šių pavyzdžių:

Aš iškėliau rankas į dangų —
Pilnos rankos prikrito žvaigž-
[džiai! (10).
Ir Tavo rankos debesį pra-
[skleidžia

Vidudienį nuo saulės spindulių (40).

Ir aš supu saulėtekio var-
[pus (25).

Ir jauno mėnesio skeveldra,
[nuo dangaus nupuolus,
Dainuoja skęstančiam kaž-
[kam pasaulio pakraštys (131).

Tai iivaizdžiai verti Homero plunksnos. Iš jų dvelkia kosmiskas didingumas ir minties kilnumas. Varg., ar mūsų poezijoje būtų galima surasti ryškesnių kilnaus stiliaus pavyzdžių.

Susukimas, kreipinys ir paklausimas. Dramatinė frazė jėga Brazdžionio poezijoje kartais išreiškia susukimu, kreipiniu ar net retoriniu klausimu. Tokia frazė labiau veikia skaitytojo ar klausytojo jausmus ir sukuria emociją. Brazdžionis, subtiliai vartodamas šias tris figūras, pasiekia savo poezijoje didelio dramatiškumo ir emocingumo. Eilėraščių "Atsidūsėjimas" (42) gali būti ryškiausias ir bene gražiausias susukimo figūros iliustracija:

O Viešpatie, o ištikimas mano
Šešeli saulėtos vasarvidžio
[dienos,
O šnabždesy juodų nakties
[lijanų,
O aide tolstancios pavasario
[dainos.

O Viešpatie, rudens didysis
[medi,
Ir židiny šaltų širdies žiemų,
O šio gyvenimo šviesi šehe-
[razade,

O ilgesy, o žavesy namų.
Brazdžionis mėgsta ir kreipinio figūrą. Ji pasižymi dideliu grožiu, vaizdingumu ir kartais net metaforiškumu, neskaitant jau visuomet išgauto skambumo. Pavyzdys:

Imkite, dienos, jūs, seserys
[džiausmo.
Imkite, naktys, jūs, motinos
[meilės.
Imkit, šalti vakarai, Dievo
[duotą

Vasaros turta (89).
Pažymėtina šiame pavyzdvyje anaforos figūra, kuri susidaro iš atkartojamų žodžių sakinio pradžioje ir padidina strofos dramatiškumą.

Retorinį klausimą Brazdžionis sugeba taip meistriškai vartoti, kad jis pasidaro viena iš ekspresyviausių po stiliaus priemonių. Štai vienas iš gražiausių pavyzdžių:

Ką tu sapnuoji, rudenio me-
[di prie kelio?
Ką tu sapnuoji, vystanti lau-
[ko žolė?
Miesto senienų muziejų prie
[sienos herojų
Ką tu sapnuoji, maršalo se-
[na skrybėlė? (90)

Be retorinių klausimų, čia turime dar anaforos ir kreipinio figūras. Ypač įspūdingai išreikštos klausimo figūros eilėraštyje: Kas miršta? (28) ir Ar auga gėlės pragare (96).

Sindetonas ir asindetonas. Iš kitų dramatiškų figūrų Brazdžionis ypač sumaniai vartoja sindetoną ir asindetoną. Sindetonas yra žodžių ar net sakinių jungimas, o asindetonas — jų nejungimas. Šiomis figūromis pasiekta didelio frazės efektyvumo ir dramatiškumo. Vienas iš ryškiausių sindetonų figūrų pavyzdžių galėtų būti šis:

Ateina pergalė šalta, rūsti,
negailestinga (122).

Sindetono pavyzdys:
Gieda paukščiai ir medžiai,
ir girios ir upės (20).

Anafora. Brazdžionis mėgsta savo poeziją išpuošti taip pat ir anaforamis, kurios gali būti apibūdinamos kaip to paties žodžio atkartojimai eilutės pradžioje. Ši figūra yra viena iš esminių Brazdžionio stiliaus priemonių. Ji pasižymi dideliu įtaigumu, o jos grafinis vaizdas teikia skaitytojo akiai estetinio pasigėrėjimo. Štai pavyzdys iš eilėraščio "Dienos iš dangaus" (80):

Gaila grįžt iš vidurio kelionės,
Gaila neregėtų valandų,
Gaila žemės vieškelio ir klonių.

Gaila žemės sodų ir žiedų...

Brazdžionis vartoja dar ir kitokių figūrų bei stiliaus puošmenų, kurių čia nenagrinėsime. Kaip ankstyvesniuose, taip ir giame rinkinyje gausu tropų, kurie nepaprastai pakelia eilėraščių vertę.

Tikriniai vardai. Brazdžionis kadaise apšiai vartojo bibliinių vardų savo poezijoje. Pastarajame rinkinyje jis vėl žymiai sutelkė šiuo atžvilgiu. Jis ima pamėgti čia tikrinus vardus iš kitų gyvenimo ir kultūros sričių. Tačiau ju skaičius nedidelis. Rinkinyje iš Biblijos vartojami šie tikriniai vardai: Dainos (21), Ezakielis (32), Jordanas (39), Betliejus (39), Galilėja (44), Rebeka (44), Samarija (45), Magdalena (46), Genezaretas (48), Kapernaumas (48), Sabbatas (48), Araratas (48).

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Alice Stephens gavo raštą iš aukšto RCA pareigūno C. Smosna, kuris dėkoja už malonią progą dalyvauti "krikščionys" lietuvių išleistas plokšteles. Išreikšęs padėką už šiltą vaišingumą, RCA atstovas pažymi, kad į plokšteles įrašytos programos pasiekimas pareina tik nuo to, kad Alice Stephens programų įrašymo į plokšteles.

• A. Giedraitis pasaka vaikams "Užburti keliai" jau baigiama spausdinti Immaculatos spaustuvelyje, Putnam, Conn. Knyga gausiai ir turtingai iliustruota dailininkės Vl. Stančikaitės.

(52), Thora (58), Osanna (58). Šie vardai suteikia eilėraščiui egzotiškumo ir mistiškumo atspalvius. Ypač jie gražūs skambumu.

Rinkinyje randame dvyliką žymių poetų vardų. Eilėrašty "Amžių ugnis" (33) sukoncentruoti šie vardai: Safo, Dantė, Šekspyras, Poe, Rilke, Li-tai-pė, Maironis, Putinas ir Aistis. Kiti vardai įrašyti į eilėrašty "Gegužio poetai" (79): Hafis, Omar Kajamas ir Katulas. Vardų vartojimas sudaro čia šventišką ir iškilmingą eilėraščio nuotaiką.

Be čia minėtų randame dar visą eilę mitologinių, istorinių ir geografinių vardų: Venera (119), Marsas (119), Nemezidė (96), Temidė (105), Odisejas (105), Jasonas (105), Šerazadė (42); Sit-Hat-Hor Juvet (faraono dukterė (34), Džingishanas (91), Atila (91), Amen-em-het (faraonas, 34); Vilnius (117), Neris (117), Nemunas (117), Palanga (84), Triumfo Arka (54), Karaganda (108), Arrow Head (32), Forest Lawn (111). Geografiniuose varduose atsispindi vietinis koloritas, ir eilėrašties per tai įgauna savotiško šviežumo ir nepaprastumo.

Poetui kalba yra medžiaga, iš kurios jis ištašo eilėrašty. Kaip elegantiška dama, norėdama gražiai pasirodyti, renkasi iš papuošalų dėžutės tinkamiausius brangakmenius, taip ir geras poetas ieško savo kalboje dailių žodžių, iš kurių galėtų sukonstruoti gražų eilėrašty. Brazdžionis yra žodžių atrinkimo ir kūrinio konstravimo meisteris. Rinkinyje "Vidudienio sodai" jis ne tik pasiekė "Krintančių žvaigždžių" eleganciją, bet dainelių atžvilgiu net pratlenkė Minties kondensuotumas, frazės dailumą ir skambumą, teikia skaitytoji didžiausią estetinį pasigėrėjimą. "Vidudienio sodai" yra pats vertingiausias indėlis iš mūsų tremties poezijos lobynų.

• Poetas Juozas Mikuckis, gavęs naują Alice Stephens ansamblio plokštelę, mūsų muzikai Alice Stephens atsuntė pasidėkos laišką, kuriame sako: "Jūsų choras žavus. Man trūksta žodžių išreikšti tą įspūdį, tuos jausmus, kuriuos teko išgventi klausant plokštelių įrašytų dainų! Neturėjau garbės jų girdėti jūsų koncerte. Klausant "Motinos kalbą", apsigėrė mano artimieji, ir man pačiam ašara nuriedėjo..."

• 30 m. nuo Adomo Mikos mirties suies ryto. Jis Adomo iš Rojaus slapyvardžiu rašydavo į "Vilniaus Žinias" ir kitus lietuvių laikraščius. Mirė 1931 m. bal. 23 d. savo gimtoje Žemaičių Kalvarijoje, turėdamas 43 m. amžiaus.

• Aelsandro A. Nekrašo disertacijos "Angelicumo universitete Romoje dalis išspausdinta pavadinimu "De Nationis notione" (Apie tautos sąvoką); leidinys turi 50 pusl.

AMERICAN FURNITURE MART
PAVYZDINIAI BALDAI LENGVAIS ISMOKEJIMAI

Matrasas su spyruoklėmis ir spyruoklių dėžė	\$39.95
3 dalių sudedamas parior setas: 2 galiniai staliukai, 2 stalų lempos, cocktail stalias, paveikslas ir kilimėlis.	\$229.95
11 dalių miegamojo baldai: komoda, siontos, matrasas, 2 pagalvės, 2 Vanity lėmos, 2 paveikslai, tik už	\$149.95
Specialus TV setas	\$130.95

GERIAUSIOJI KRAUTUVĖ PIGIAI BALDUS PIRKTI
Turime iš Vokietijos importuotų Stereo HI FI, Fonografų ir įvairių radijo kombinacijų ir kitokių baldų
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.

ROOSEVELT FURNITURE CO.
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmadienį ir ketvirtį, 9-9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmadieniais atidaro nuo 11-00 iki 5 val.

20 metų Lietuvos Atsiminimams

Kiekvieną šeštadienio popietę iš galingos New Yorko WEVD stoties pasigirsta tautinė daina "Lietuviai esame mes gimę". Po kurios taisyklinga, malonia lietuvių kalba į tūkstančius klausytojų prabyla programos direktorius Jokūbas Stukas šiais jautriais žodžiais: "Sveikiname brangiuosius mūsų tautiečius! Šiandien 864-tą kartą (š. m. balandžio 8 d. programa) dainomis, muzika ir lietuvišku žodžiu nukelsime Jus į numylėtą, pavergtą tėvų žemę Lietuvą".

Šiomet sukanka 20 metų, kai Didžiojo New Yorko, New Jersey, Connecticut ir dalies Pensilvanijos valstybių lietuvių džiaugiasi aukšto lygio kultūringomis radijo laidomis, kurias taip rūpestingai ir su dideliu atsidėjimu paruošia J. Stukas, tik pirmą kartą pamatęs savo tėvų kraštą pereitais metais.

Lietuvos Atsiminimų radijas New Yorko apylinkės lietuviams tapo vertingas bei įtakingas lietuviškos kultūros nešėjas. Vargiai, ar surastumėm kitą asmenį kaip J. Stuką, taip kruopščiai surinkusį 20 metų bėgę tieki daug lietuviškų plokštelių bei įdainotų arba įkaltėtų juostelių. Iš jo vadovaujamų radijo valandėlių nuolat pasigirsta gražūs lietuviškos muzikos koncertai, Lietuvos Laisvės Komiteto narių ir įvykių apžvalgos, jaunimo valandėlės, vaidinimai, kultūrinės paskaitos, minėjimai, religinės valandėlės ir pan. Klausytojai yra labai pamilę Lietuvos Atsiminimus, ir dažnai jos direktorius oro bangomis skaito gražius padėkos laiškus, kurių per eilę metų yra sudėjęs šimtus.

Pradėjo 1941 m.

Jokūbas Stukas pradėjo radijo darbą 1941 m. rugpjūčio 2 d. per New Yorko WBNX stotį, turėdamas vos 16-kos metų amžiaus. Tuojau jis sugebėjo suorganizuoti rėmėjų būrelį ir chorą, kurį pavadino Lietuvos Garsais. Choriui vadovavo Marijona Šlekaitė; vėliau Simelevičių šeima. Jo šeštadieninė radijo programa labai greit pasidarė populiari ir ruošiami radijo parenginiai nuo pat pradžios buvo sėkmingi.

1943 metais, 2-rojo Pasaulinio karo metu, J. Stukas įstojo į JAV kariuomenę ir jo programą perėmė vadovauti Stasys ir Ona Pociai. Kiek anksčiau grįžęs iš karo tarnybos, 1944 m. rugsėjo 16 d., Stukas perkėlė programą į dabartinę WEVD stotį ir suorganizavo Rūtos Merginų chorą, kuriam pats dirigavo.

1945 metais buvo sukurta Rūtos radijo tautinių šokių grupė, kuri labai sėkmingai pasirodė ne tik lietuviškuose parengimuose, bet taip pat amerikiečių tarpe. Daugeli metų šokėjams vadovavo Lilija Stilsonaitė - Sateikienė, vėliau Aldona Čvirkaitė - Pitkunigienė, Jadvyga Matulaitienė ir paskutiniu metu — Alytė Nakrošienė.

J. Stukui išvykus studijoms į Oxfordo universitetą, Anglijoje, 1949 m. kelis mėnesius jį pavadavo ilgametis radijo vedėjas Jonas Giraitis ir brolis Augustinas Stukas. Pirmą kartą tremtinių bangai pasiekus Ameriką, J. Stukas pasikvietė talkon dr. Konstantiną Račkauską ir padėjėju buvusį Kauno radiofono pranešėją Alfonsą Poterutį. Pastarasis jam talkininkavo iki 1954 metų.

Pradėję televizijos ledus

Nuo 1948 m. spalio 28 d. iki 1949 m. gegužės 25 d., pusę metų, Jokūbas Stukas iš New

Yorko WGYN-FM stoties kiekvieną trečiadienio vakarą davė kultūrinius radijo pusvalandžius. Kas savaitę anglų kalba jis kėlė mūsų kultūrinės vertybės, davė įdomias paskaitas apie Lietuvą ir lietuvių, ir transliavo tipiską lietuvišką muziką.

1950 m. Rūtos Merginų choras virto mišriu radijo ansambliu, ir jam iš eilės vadovavo — Liudas Stukas, Juozas Stankūnas ir Algirdas Kačanauskas, dabartinis chorvedys, kuris taip pat talkininkauja direktoriui programų pravedime. Čia šiuo metu taip pat talkininkauja Jonas Valaitis, daugelį metų turėjęs savo radijo programą New Yorko. Kuriam laikui programose dalyvavo ir aktorius Vitalis Zukauskas. Dažnai galima išgirsti ir moterišką balsą: žurnalistę Emiliją Čekienę, kuri skaito paskaitas įvairiomis temomis.

1956 m. vasario mėn. Jokūbas Stukas pralaužė ledus į televiziją! Kas trys mėnesiai buvo reguliariai surošta lietuviška televizijos programa per New Yorko WATV stotį iš 13-tojo kanalo. Lietuviškos televizijos programos buvo prarastos Vasario 16-tos minėjimams, Vilniaus miesto ir šv. Kazimiero lietuviškumui įrodyti, Baisio-

Jokūbas Stukas

jo Birželio trėmimas paminėti, Kalėdų ir kitokių švenčių lietuviškų papročių išpopuliarinimui bei kitom panašiomis temomis. Stukui talkininkavo visa eilė lietuvių rašytojų, aktorių, dainininkų, muzikinių vienetų ir chorų, baletų artistų ir kitų profesionalų. Jokūbo Stuko suroštos lietuviškos televizijos programos buvo milžiniškas įnašas į lietuviškos kultūros lobyną! Dėl lėšų stokos lietuviškos programos sustojo 1958 m.

Sunku būtų suskaičiuoti, kiek daug dainininkų, vaidintojų ir kitokių rūšių menininkų yra dalyvavę Lietuvos Atsiminimuose. Dar sunkiau būtų suskaičiuoti šimtus arba net tūkstančius jaunų lietuvių ir lietuvių, ku-

rie per tuos 20 metų išmoko ne tik kalbėti, bet ir mylėti tėvų kalbą, lietuviškas dainas ir šokius, dalyvaudami Jokūbo Stuko radijo choruose ir ansambliuose. Nesuikaitysi ir radijo suroštų koncertų, piktųjų ir kitokių subvymų, kurie visuomet susilaukė visuomenės dėmesio ir paramos. Neginėtinai galima pasakyti, kad Lietuvos Atsiminimai šiame Amerikos kampelyje žymiai padėjo sulaukyti ištautėjimą ir net jį pastimė dvidešimčiai metų!

Greit bus filosofijos daktaras

O pats direktorius J. Stukas tų pačių metų bėgėje parodė savo didelį energingumą ir ištvėrimumą ne tik radijo darbuose, bet taip pat priklausydamas ir vadovaudamas visai eilei lietuviškų organizacijų: daug metų buvo New Jersey Lietuvių tarybos pirmininkas; Amerikos Lietuvių bendruomenės New Jersey apygardos pirmininkas; A. L. B. ir Balfo direktorius. Šiuo metu yra Lietuvos Vyčių Kultūros komisijos pirmininkas, taip pat Vyčių etipendijų fondo iniciatorius ir pirmininkas.

Visą laikotarpį matėme Jokūbą Stuką siekiantį augštesnio išsimokslinimo. Tarptautinės ekonomijos studijas baigė New Yorko universitete bakauro laipsniu 1949 m. Oxfordo universitete, Anglijoje, 1949 m. vasarą, kaip JAV valdžios stipendininkas, dalyvavo specialia me mokslininkų seminare studijuoti ekonominės Europos problemas. Columbia universitetą New Yorko baigė 1951 m., išsilydamas magistro laipsnį.

1951–54 metais Jokūbas Stukas dirbo Amerikos Balse, New Yorko, kaip radijo programų režisierius. 1954–58 metais jis buvo reklamų skyriaus direktorius didžiausiam New Jersey valstybės banke. Nuo 1955 m. sausio 2 d. iki spalio 2 d. jis vadovavo banko tarptautinės muzikos radijo programoms, kurios buvo transliuojamos kiekvieno sekmadienio popietę iš New Jersey stoties WVNJ.

1958–1961 metais jis vadovavo didžiulės Tarptautinės Prekybos Vadovų Sąjungos užsienių skyriui. Eidamas šias pareigas, jis net du kartus apkeliavo pasaulį ir 42 kraštuose suorganizavo prekybos vadovų konferencijas. Pereitų metų pavasarį jam pavyko pirmą kartą aplankyti Lietuvą, kaip turistui. Grįžęs į JAV jis plačiai važinėjo per įvairias lietuvių kolonijas Amerikoje ir Kanadoje, rodydamas filmus ir duodamas paskaitas iš savo kelionės ir pavergtą Lietuvą. Nuo šių metų pradžios jis pradėjo dėti tarptautinę ekonomiką ir prekybą New Yorko Miesto kolegijoje. Šiuo metu jis taip pat ruošiasi baigti disertaciją New Yorko universitetui, filosofijos daktaro laipsniui įsigyti. Disertacijos tema: "Kaip kilo dabar-

Rūtos Radijo ir Tautinių Šokių ansamblis; vidury (iš kairės) sėdi direktorius Jokūbas Stukas, buvusi šokių mokytoja Jadvyga Matulaitienė ir choro dirigentas Algirdas Kačanauskas.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• **Dr. Antanas Kučas**, Scrantono univ. profesorius, pakviestas į Pensilvanijos Valstybinę Svetimiečių komisiją programoms svarstyti. Šių metų balandžio 11–12 d. Pensilvanijos Department of Public Instruction sukvietė Harrisburge plačią mokytojų konferenciją mokymo programų (ypač aukštesniųjų) revidavimo reikalui. Pagrindinės problemos buvo keliamos pilnaties posėdžiuose, o specialios — tam reikalui sudarytose komisijose. Dr. Kučas buvo pakviestas į Pasaulio Kultūros Programos komisiją, kuri posėdžiavo ištisą bal. 12 dieną. Komisijų sąstatai nedidelis. Joms vadovauja valstybės pareigūnas su savo padėjėjais. Pirmuose posėdžiuose pavyko nustatyti pagrindines gaires. Jei bus reikalo, bus kviečiama daugiau posėdžių. Pasaulio Kult. Progr. komisijos narių nuotrauką išdėjo "The Scranton Times", pažymėdamas, kad dr. Antanas Kučas Scrantono universitete dėsto rusų kalbą.

• **Z. Raulinaičio** "Durbės mūsų" iš "Kario" atspausintas atkuru leidiniu. Knyga turi 96 pusl.

ties lietuvių tautinis susipratimas." Reiktų tik linkėti, kad jis ir toliau nepavargtų, išvertę didžiulio lietuviškos darbuose.

— A. K.

• **Amer. Liet. Dailininkų sąjunga stiprėja.** Pereitą savaitę Chicagoje pas dail. V. Vijeikį įvyko menininkų pobūvis, kur buvo pagerbti naujieji A. L. D. s-gos nariai — A. Vaikšnoras ir K. Žilinskas.

Jaukiame pobūvyje dalyvavo pirm. A. Rūkštelė, J. Pilipauskas, J. Pautienius, V. Vaitekūnas, A. Mielulis, V. Vijeikis, A. Vaikšnoras ir K. Žilinskas. Be to, buvo spaudos atstovai — klevlandiškis V. Braziulis ir čikagiškis A. Ginteris.

Buvo pasidžiaugta, kad palyginti per trumpą laiką į A. L. D. s-gą pareiškė noro įstoti trys dailininkai — A. Vaikšnoras, K. Žilinskas ir A. Smalinskienė.

A. Vaikšnoras — tarptautinio masto dailininkas modernistas, kurio darbus įsigijo Metropolitan, Clevelando, Cincinnati ir kt. meno muziejai, o pastaruju metu jis padovanojo savo kūrinių ir Čiurlionio galerijai. A. Vaikšnoras meno muziejuose ruoštose parodose gavęs bene 15 pirmųjų premijų ir laikomas vienu pajėgiausių Clevelando dailininkų.

K. Žilinskas — Lietuvos Mėno mokyklos auklėtinis, dalyvavęs jau anksčiau meno parodose su savo akvarelėmis ir grafikos darbais. Tai nuoširdus tapytojas, kurio darbai pasižymi maloniu, sodriu koloritu.

S. Smolinskienė — jauna, gabi, daug žadanti menininkė, jau

kuris laikas su dideliu atsidėjimu studijuojanti tapybą.

A. L. D. sąjunga apjungia visų pažiūrų dailininkus ir turi tikslo parodyti saviesiems ir kitatautėms lietuvių kūrėjų meno lobius. Šiuo metu sąjungai priklauso 35 dailininkai, gyvenantys Chicagoje, New Yorko ir kt. (A. Gint.)

• **ALRKF konstitucija.** Šiokių pavadinimu Tėvų Pranciškonų spaustuvė Brookline išleido 40 pusl. leidinį, nedidelio kišeninio formato, kuriame išspausdinta Amerikos Lietuvių R. Katalikų federacijos konstitucija, Lietuvių Kultūros instituto statutas ir Dainavos jaunimo stovyklos statutas. Šie pagrindiniai minėtų institucijų nuostatai duodami lietuvių ir anglų kalbomis.

• **Algis Glevcekas** baigia medicinos studijas Heidelbergo universitete, Vokietijoje; šiemet gaus medicinos daktaro laipsnį.

UNIVERSAL SHOE STORE

(Virš 40 metų Bridgeporte)
(Liet. batų krautuvė) YARDS 7-0525
Naujausio stiliaus batai visai šeimai
3335 So. Halsted St., Chicago
Atdara: kasdien nuo 9 val. r. iki 6 v. vak. Pirmadienį ir ketvirtadienį nuo 9 v. r. iki 9 val. vak.

Planingas taupymas visada moka gerus DIVIDENDUS!!

Nuo 1905 metų, tai yra, nuo pirmos įsikūrimo dienos,

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
nuolat išmokėjo aukštas nuosimčius savo taupytojams

4 1/4%

Metinis dividendas už santaupas visose sąskaitose!

PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN

Mutual

Federal Savings and Loan Association
Chartered and Supervised by the U. S. Government

2202 West Cermak Road, Chicago 8, Illinois

Phone: Virginia: 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

COMPLETE AUTO SERVICE AUTOMOBILIŲ TAISYMO DIRBTUVĖ

kurioje jūsų automobilis bus pilnai užtautas, pradedant motoro suregulavimu, karosierijos, štaisyti, ratų subalansavimu tiesias važiuojimo nustatymu, dažymu ir kt. darbai. Naujai padidintose dirbtuvėse naudojamos moderniausios mašinų autom. bilio karosierijos įkylginti. Dirbtuvėse visada laiku gali būti taisoma visų rūšių automobilių.

Sav. STASYS DAPKUS

4542-44 So. Western Ave., Chicago 9, Ill.

Telef. CLiffside 4-2241

4 1/4% mokame už santaupas, padėtas investavimo sąskaiton.
Už paprastą sąskaitą laikomus pinigus mokame 4%.

Per 64 metus teikėme čikagiečiams įvairiausių patarnavimus. Šiandien pasididžiudami norime pranešti, kad paruošėme dar vieną nemokamą patarnavimą. Prie įstaigos įtaisėme didelį laikrodį ir termometrą. Bet kuris čikagietis ar čikagietė, — nesvarbu, ar jis turi pas mus sąskaitą, ar jos neturi — praeidamas gali patirti tikslų laiką ir temperatūrą.

Albert J. Aukers, Prezidentas

District Savings

AND LOAN ASSOCIATION
8430 SOUTH HALSTED STREET • CHICAGO 8, ILLINOIS • CLiffside 4-8194

NEW OFFICE HOURS: MONDAY AND TUESDAY 9 A.M. to 6 P.M.; WEDNESDAY CLOSED
THURSDAY 9 A.M. to 5 P.M.; FRIDAY 9 A.M. to 5 P.M.; SATURDAY 9 A.M. to 1 P.M.

dovanos
taupytojams

PADEJUS \$500.00 AR DAUGIAU KOVO IR
BALANDŽIO MĖN. DUODAME
ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MĖNESIAI
DUODAMOS VIS
NAUJOS DOVANOS

5 1/4%

mokame už ilgalaiškes taupmenas!

DARBO VALANDOS:
pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.

JOSEPH F. GRIBASKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

Mintys Dainų šventės laukiant

ALGIRDAS GUSTAITIS, Los Angeles, Calif.

Dainuojanti tauta yra gyva tauta. Dainos žavi žmones, įgyja draugus.

Nemaža patarių, posakių apie dainas paskelbė J. Mingirdas knygoje "Patarlės, priežodžiai, posakiai", kuriuos kartojau:

"Daina be galo, net širdis apsaldo. Dainuokit bobelės, kad geros jūs' ropelės. Dainuokit, mergelės, kai žalios jūs' rūtelės. Dainuosi ilgiau, skausmą nustumsi toliau. Dainuosi linksmiau, vargą tramdysi giliau. Kai dainuoja senimas, tai ūlioja jaunimas. Kai užveda dainą, taip ir pritaria. Mergelės dainuoja, berniukai raliuoja. Nereik aimanuoti, jei gali dainuoti. O tu gegutėle, raiboji paukštelė, užkukuoki geresnę dalelę. Vargu prikamuota daina ašarom vilgina skruostą".

Galimas dalykas, kad daugelis senųjų lietuvių dainų yra sukurios senųjų vaidlių, jiems bekeliaujant iš pilies prie pilies, linksminant karalius, kunigaikščius, bajorus. Jas išmoko daug piliečių (t. y. pilies, pilių gyventojų), pradėjo dainuoti Trakuose, Kernavėje, Naugarduku, Karaliaučiuje, Biržuose, Krevoje ar Lydoje ir Gardine — ir taip vaidlių dainos paplito visoje Lietuvoje.

Kiek iš viso yra dainų lietuvių tautoje, tiksliai niekas negalėtų pasakyti. Gal koks milijonas. Jų šimtai tūkstančių surašyta, sugrupuota nepriklausomos Lietuvos laikais. Tą darbą tęsia sovietų okupuoti lietuviai, bet komunistinių replių spaudime įbrukama daug neteisingų dalykų apie lietuviškų dainų kilmę; bolševikai stengiasi senoms lietuviškoms dainoms melagingai primesti slavišką charakterį, kas yra visiškai klaidinga: šimtmečiuose lietuvių kultūra, lietuviškos dainos turėjo ir paliko daug įtakos slavams, nes lietuviai valdė milžiniškus slavų plotus, ne priešingai. Jei kai kurios lietuviškos melodijos pirmiau buvo paskelbtos lenkuose, rusuose ar net vokiečiuose, tai dar nereiškia, kad tos melodijos yra slaviškos ar germaniškos. Lietuviškų dainų, melodijų išvokimas reikalingas plačių studijų. Nėra abejonės, kada nors tai bus padaryta ir pasauliui paskelbti lietuviškų dainų turtai, pasisavinti lenkų, rusų, gudų ir kt.

Lietuviai pirmavo Europoje dainų rinkiniams

Būdama labai daininga tauta, lietuviai savųjų dainų lobius pasauliui pradėjo skelbti anksčiau už eilę kitų kaimyninių Europos valstybių. Liudvikas Rėza 1825 metais išleido pirmą didelį dainyną lietuviškai ir vokiškai. Broliai Juškevičiai 1880—1881 metais išleido tris didžiulius toms lietuviškų dainų. Būdinga, kad broliams latviams latviškas dainas (Sprogio) išspausdino lietuviai Vilniuje 1868 m. Rusų pirmieji epinių dainų rinkiniai pasirodė (Rybnikovo) 1861—1867. Estų dainų, folkloro rinkiniai išleisti žymiai vėliau. Jų žymiausias rinkinys: Hurt (1839—1907) ir Eisen (1857—1934). Lenkiškų dainų pionieriumi buvo Kolbergas, išleides ir vieną lietuviškų dainų rinkinį 1879 m.

Lietuvių etnografiniais, taigi ir dainų reikalais, domėtasi net anksčiau: nemaža iš tos srities rašė Lerneris 1690 metais, vėliau M. Pretorius, Ruigys (1745 m.), Milkė (1800 m.), Dionvzas Poška (1765—1830 m.) ir kiti.

Iš naujo prisikeliančioje Lietuvoje lietuviška tautosaka, dai-

nomis daug domėjosi, ją rinko, leido: dr. J. Basanavičius, kun. Sabaliauskas, Vincas Krėvė, J. Dovydaitis ir kiti. Po II Pasaulinio karo į JAV-es atvykęs lietuvis idealistas Būga surinko labai daug dainų. Prof. J. Balys yra vėliausias lietuvių tautos dainų, folkloro garsintojas ne tik lietuvių tautoje, bet ir įvairioje pasaulinėje mokslinėje literatūroje, enciklopedijose. Lietuviai dailininkai taip pat randa įkvėpimo lietuvių dainų lo-byne. Talentingasis jaunas dailininkas Romas Viesulas savajai tautai ir pasaulio dėmesiui davė nemirtingą kūrinių ciklą, vardu Dainos.

Dainos, Dainavos vardu yra vietovardžių Lietuvoje. Lydos apskr. teka upelis Dainava. Panašiomis pavardėmis (Dainaukas, Dainius, Dainys...) pasi-puoshė nemaža lietuvių. Gražių suvolumų net šių metų Dainų šventės Spaudos komisijos pirmininkas turi panašią pavardę — Stasys Daunys.

Šimtmečiais trukusi Lietuvos okupacija buvo suparalizavusi lietuvių dainininkų masinius pasirodymus. Plačiau lietuviška daina skambėjo Mažoje Lietuvoje — Prūsijoje nuo XIX a. Nepriklausomoje Lietuvoje su-ruošta Dainų šventė. Jos gra-žiai tęsiamos ir tėvynę palikusių lietuvių: Vokietijoje, JAV, Anglijoje, Australijoje ir kt.

Taip priartėjame prie šių — 1961 — metų ir liepos 2 d. Chicagoje, Ill., įvykstančios Dainų šventės. Juo daugiau chorų, dainininkų dalyvaus toje Dainų šventėje — tuo geriau. Jau žinoma, kad dalyvaus apie 1,200 choristų (-čių). Tai jau šis tas, bet... galėtų būti kur kas daugiau. Tokioje dainų šventėje lyg iškilmingiau pareiškiami iš-tikimybės savajai tautai, savajai kalbai kultūrai. Dainininkus, klausytojus jungia lyg žaibo srovė, tyri jausmai amžinajai lietuviybei. Jų nuotaikos juo kiek vienu dalyviu sklinda plačiuose toliuose žodžiais pasakojimais, nuotraukomis, filmais, radijo, plokštelių bangomis, visiems sakydami apie gyvąją lietuvių tautą, apie puikias lietuviškas dainas.

Kol turėsime dainų šventes, — lietuvių tauta bus gyva. Ma-nau apie lietuviškas dainų šven-tes pilna to žodžio prasme.

Norėtume Dainų šventėje Chicagoje š. m. liepos 2 d. ma-tyti visus lietuvių chorų, esan-čius JAV, Kanadoje, ir visus juose dalyvaujančius shoristus. Tuo reikalu įvairūs pranešimai nuolatos skelbiami lietuvių spaudoje. Norėdami užsiregist-ruoti Dainų šventėje, rašykite adresu: Dainų šventės Komite-tas, 2801 W. 38th St., Chicago 32, Illinois, USA.

Spaudoje skaitėme jaudinan-čiai puikią žinią: Montrealyje (Kanadoje) žinomas lietuvis žurnalistas, lietuviškų koncertų kritikas, kultūrininkas J. Kar-delis organizuoja chorą, su juo numatęs išmokyti visus Dainų šventei skirtas dainas, ir ruo-šiasi su tuo naujuoju choru at-vykti į šventę. Tai būtų išskir-tino pasižventimo pavyzdys. O gal kas dar pakeis tuo pavyz-džiu, suoranizuos naują cho-rą, su juo išmoks reikalinga re-per-tuarą, atvoks Dainų šven-tę? Kas dar?

RITE-WAY SEWERAGE CO.

DARBAS GARANTUOTAS

Potvynių kontrolė — Iškelti vamz. Vamzdžiai — sewers & drains elektriniais įrankiais išvalomi ir pataisomi

Tel. RE 5-2462. Apsk. nemokamai Frank Gerčas, 5029 S. Laramie

Dail. Viktoro Vizgirdos parodos atidarymas Jaunimo centre, Chicagoje

Bažnyčių atnaujinimo darbai

INŽ. MIK. MIKALAUSKAS, Cicero, Ill.

Bažnyčios — namai, skirti naujinimu turėtų sekti bažnyti-maldai ir Dievo garbinimui. Pa-gal šį vyr. tikslą yra kuriama bažnytinė architektūra — reli-ginis menas, kuris amžių bėgyje išsivystė į atskirus stilius, kurie vienas nuo kito skyrėsi tik vidine statybos konstrukci-ja ir išorinėmis formomis, bet visada stengėsi prisilaikyti pag-rindinių troškimų: visomis iš-galėmis kūrė religinėje dvasio-jė, kas buvo gražiausia ir kil-niausia. Todėl nenuostabu, kad bažnyčių statytojai visada kviesdavo talentingiausius ar-chitektus, skulptorius, tapyto-jus ir kitos srities dailininkus.

Nūdienės civilizacijos tempas ir teikiamas gyvenimo konfor-tas, grožio ir džiaugsmo kūry-bos gamybos menu. Žmogus kas kartą darosi vis svetimesnis Dievo namams. Religinis gyve-nimas tampa tradicija ir parei-ga, kuriai atlikti pakanka vie-nos savaitinės valandos. O prie tokių aplinkybių ir toji valan-dėlė stengiamasi kuo patogiau-siai praleisti...

Seniau, kai bažnytiniam me-nui buvo skiriama geriausias kūrybinės jėgos, kai žmogus sa-vo kūryba artino žeme prie Dangaus, tada tikintysis Dievo garbinime dalyvavo tikrąja prasme. Jis giedodavo su visa giedančia bažnyčia; jis su di-džiausiu pamaldumu prisijung-davo prie procesijos, lyg prie kelionės į Dangų. Šeštadie-niais pavakaryje klausydavosi gražių giesmių — mišparų. O kur dar kitos gražiosios geru-žės, birželio ir spalio mėn. gie-dotinės pamaldos...

Pakelti pavargusį nuo indust-rinių rūpesčių žmogų prasmin-gam ir džiugiam religiniam gy-venimui reikalinga naujo atgi-mimo. Atgimimo, kuris pagrįs-tas religijos mokslo pažinimu ir savo grožio kūryba ir vėliai žeme artintu prie Dangaus! Šias svarbias problemas rei-kia rimtai apvarstyti, kai ku-riamos naujos parapijos, stato-mos naujos bažnyčios ar re-montuojamos pastatytos. Su kiekvienu išoriniu pastatų at-

daus užnešimą suodžiais ir dul-kėmis. Tam išvengti, į langus gaifima įstatyti plaukamus -mazgojamus filtrus, o intensy-viai ventilacijai palaikyti, rei-kiamoj vietoj įstatyti į lauką pučiamą ventilatorių. Žvakių vartojimą sumažinti iki mini-mumo, pakeičiant jas elektros lemputėmis - židinėliais.

2. Menkos meninės vertės pa-veikslus, statulas ir papuošalus pakeisti aukšto lygio religinio meno kūriniams, nepamirštant, kad liet. parapijoms pirmenybę reikėtų teikti lietuviams daili-ninkams ir architektams.

3. Tinkamas apšvietimo tink-lo įvedimas į bažnyčios dekora-vimo sistemą padidina bažn. vi-daus iškilmingumo efektą ir iš-ryškina turimas meno vertybes. Iki šiol mažai dėmesio buvo kreipta į vitražų dirbtiną netie-sioginį apšvietimą nakties me-tu.

4. Sudarant su darbų vykdy-toju sutartį, reikia pridėti kruopščiai parengtas techniki-nes sąlygas ir detalizuotą baž-nyčios restauracijos projektą. Atliekamų darbų kontrolė tu-rėtų būti pavesta atsakingam architektui praktiku.

GRADINSKAS

J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV RADIJAL. HI-FI, VESINTUVAI
Pardavimai-taisymai. Sek. uždaryta

Pristatome Visokių Rūšių STATYBĄ IR NAMŲ PATAISYMU! MEDŽIAGĄ

3321 S. Halsted St. - CL 4-5665
Atd. 9-6. pirm. ketv. 9-9. Sekm. užd.

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. Victory 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Kasdien atidara kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadienį iki 12 val. p. p.

PERKRAUSTYMAI—MOVING

Figos, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekančiai:

ANTANAS VILIMAS
3415 SO. LITUANICA AVENUE
Chicago, Ill. Tel. FRontier 6-1882

CRANE

SAVINGS AND
LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4 1/4%

NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario 1 d., 1960

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 8 p. p. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 p. p. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

KRONIKA

• Dėkoja lietuviui redakcijos talkininkui. Amerikiečių Draugija Slavistikos Studijoms pra-neša nariams apie pasitraukimą Columbia u-to prof. J. N. Hazardo nuo redagavimo žurnalo "American Slavic and East European Review". Ta proga dė-kojama Pranui R. Šilbajoriui už talkininkavimą redaktoriui. Nau-jausiam žurnalo nr. (vasario mėn) skelbiama Šilbajorio re-cenzija S. Zbarskio "Selected Lithuanian Short Stories". Žur-nalas dabar eis "Slavic Review" vardu. Redaguos rusų istorijos

prof. D. W. Treadgold (Wa-shingtono u-te). (V. S.)

• "Baltaragio malūno" plokš-telės, sukurtos Kanadoje, paga-liau pasiekė Lietuvą: Kauną, Vilnių ir Panevėžį. Patys plokš-telių leidėjai buvo pasiuntę tris egzempliorius, o vėliau viena visuomeninė organizacija užpir-ko dar dešimtį.

• Dr. Prano Gaidos - Gaida-maveičiaus, "Tėviškės Žiburių" redaktoriaus, knyga "Didysis nerimas" jau spausdinamas Immaculatos spaustuviųje Put-nalės dabar eis "Slavic Review" vardu. Redaguos rusų istorijos

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

APRIL — BAL. 20, 21, 22 D. D.

ROPHI THREE STAR COGNAC Fifth \$4.69

OLD HICKORY 10 YR. OLD BOURBON WHISKEY Fifth \$3.98

STOCK 10 YR. OLD IMPORTED BRANDY Fifth \$3.98

GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P. Fifth \$4.89

RICCADONNA VERMOUTH Dry or Sweet 30 oz. Bottle \$1.19

PIERRE CARTIER IMPORTED FRENCH WINE GRAVES, MEDOC, SAUTERNE OF BARSAC Fifth \$1.39

VILLE BLANC NEW YORK STATE CHAMPAGNE, BURGUNDY, or PINK CHAMPAGNE Fifth \$1.98

TRY'S DEVYNIS (999) BITTERS Fifth \$3.79

ADVOKAAT EGG NOG LIQUEUR Fifth \$3.59

WISNIOWKA IMPORTED POLISH LIQUEUR Fifth \$6.69

MOKAM AUKSTUS DIVIDENDUS ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ!

INDELIAI APDRAUSTI IKI \$10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais

BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N

4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sec'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak. Trečiadieniais uždaryta

TV, RADIJAL, STEREOFONINIAI HI-FI, VOKISKI APARATAI, TAISYMAS IR PARDAVIMAS

FRANK'S TELEVISION AND RADIO, INC.

3240 South Halsted Street Tel. CA 5-7252

1909

1961

Ūpaupyk Stipriausioje
CHICAGOS TAUPYMO BENDROVĖJE!

4 1/4% Turtas \$80,000,000.00
Atsargos Fondas . . . \$7,500,000.00

Dividendas mokamas visoms santaupoms

Justin Mackiewicz, Chairman of the Board
Justin Mackiewicz, Jr., President

FREE PARKING

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION
OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: Virginia 7-1141

VALANDOS: Kasdien įskaitant švent. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaro.

SPALVŲ STUDIJŲ KONGRESAS

Spalvų reikšmė žmogaus gyvenime

Atrodo, kad mes, kurie nesame daltonistai, spalvas skiriamė ir pažįstame, bei esame įpratę tam tikrus daiktus matyti tos ar kitos spalvos. Tačiau pasirodo, kad mūsų spalvų pažinimas yra labai ribotas ir vien tik optinis - fizinis.

Siek tiek galbūt žinome ir apie spalvų simboliką, nes ruožą spalvą laikome optimizmo spalva, juodą — liūdesio, geltoną — paslaptingumo, o baltą — skaistumo, nekaltumo.

Jau daug sunkiau su spalvomis mene — tapyboje. Čia jau esame visiškai dezorientuoti ir negalime nieko pasakyti apie spalvas. Didieji XVI—XVII amžiaus dailininkai dangų visada piešė mėlyną, saulę geltoną, medžius žalios spalvos. Bet jei šiandien įsižiūrėsime į kokio surrealisto nupieštą paveikslą, tai pamatysime, kad ten viskas kitaip: dangus yra rudas, saulė žalia, medžių lapai raudoni ir pan. O tai dėl to, kad moderniesiems dailininkams spalva neturi ryšio su realybe.

Sociologai studijuoja spalvų įtaką

Neperseniai Italijoje, Salsomaggiore mieste, posėdžiavo sociologinis spalvos studijų kongresas. Iš jo darbų paaiškėja, kokios didelės įtakos spalvos turi sociologijai, etikai, pedagogikai ir medicinai. Šios šakos specialistai savo paskaitose išskėlė nemažai kam žinomą, paslaptingą ir nuostabų spalvų veikimą žmogaus gyvenime. Pvz. studijos apie spalvų įtaką terapijai surado, kad ligoninių ir klinikų kambarių sienų ir lubų spalva turi įtakos ir ligonius ir jų ligos eigą. Ir taip, mėlynai - žalia spalva veikia raminaučiai ligonius, turinčius aukštą temperatūrą ir apskritai su "aukštu įtempimu". Tuo tarpu nusilpusiems ir prislėgtos nuotaikos ligoniams reikia gelsvaus spalvos. Brošiūroje, kuri buvo išdalinta kongreso dalyviams, rašoma: "Kambario spalva yra svarbiausias ligonio matymo laukas ir todėl jų spalva turi būti rūpestingai parinkta".

Yra patirta, kad spalva veikia ligonius ir neurotikų endokrinines liaukas. Šioje srityje įdomių atradimų yra padaręs prof. F. Visentini, bandydamas spalvų įtaką proto ligoniams.

Spalvos fabrike ir mokykloje Įdomus yra patyrimas ir spalvų taikymas pramonės sričiai. Vienas kongreso paskaitininkų pranešė, kad Jungt. Amerikos Valstybėse atitinkamų spalvų parinkimas įmonių sienoms su mažino darbininkų į darbą ne-

atvykimą ar pavėlavimą 20 nuomėjų ir pakėlė produkciją 15 nuomėjų. Panašūs bandymai padarė mokyklose ir davė ryškių rezultatų. Yra jau nustatyta, kad mokinių pažanga moksle yra didesnė, jei mokyklos salės sienos yra dažytos šviesiai žalia spalva, kuri sudaro mokiniams ramybės nuotaiką ir padeda labiau susikaupti.

Spalvos šių dienų komplikuo-tame gyvenime vaidina didelį vaidmenį. Jos supa mus visur, mus seka, persekioja, gatvėse aklina savo reklaminėmis šviesomis, skverbiasi į vidų kinuose per spalvinius filmus, lenda į akis laikraščių puslapiuose. Visi tai negali neturėti įtakos mūsų psichologijai. Minimame kongrese vienas paskaitininkų papasakojo keistą istoriją Londono Blackfriars tilto, seniai žinomo, kaip mėgstamo kandidātų į sauzūdžius. Tasai tiltas buvo tamsus, liūdnas, kažkas jį buvo pavadinęs "laidotuvinis pakvietimas mirti". Reikalu susidomėjo vienas garsus psichologas, kuris nustatė, kad juodai dažytos tilto atramos kaip tik ir veikia slegiančiai ir praeivius. Tiltas buvo nudažytas šviesiai žalsva spalva ir nuo tada sauzūdžių skaičius ant šio tilto žymiai sumažėjo.

Nauji patyrimai chemijoj ir fizikoj

Tiesiog nuostabūs dalykai ryšium su spalvomis dedasi biologijoje, chemijoje ir fizikoje. Kaip išaiškinti patikrintą faktą, kad žuvies ikrai, padėti mėlyname inde, išsiritę po 3 dienas, o lelijavame inde tik po 2 mėnesių? Keisti dalykai dedasi vyno gamyboje: vinas veikiamas violetinės spalvos pasidaro stiprus, beveik kaip konjakas; jei jis yra mėlynoje spalvoje — surūgsta ir pavirsta actu, o jei šviečiamas geltona spalva, pasidaro panašus į midų.

Mokslas ir tyrinėjimai apie spalvų veikimą biologijoje, chemijoje, psichologijoje prasidėjo dar neseniai, todėl dar sunku tiksliai nustatyti, kiek spalvos turi įtakos vegetatyviniam, gyvuliniam ir žmogiškajam gyvenimui. Kol kas tenka pasitenkinti tik tomis išvadomis, kurias padarė Salsomaggiore kongreso mokslininkai, ir laikytis jų pasiūlyto tokio spalvų vadovėlio, dažant namo sienas: oranžinė spalva yra skatinanti ir lengvintanti virškinimą, todėl tinka valgomojo kambario sienoms; žalia ramina ir numaša kraują spaudimą — tinka darbo ir bibliotekos kambariams; dangiška spalva skaidrina nuotaiką ir

Dail. Jadvyga Paukštienė "Chicagos žiemos šešėliai" (aliejus)

Tikybės ir visuomenės frontu

VCT. ŠIRVYDAS, Norton, Vt.

Amerikiečių visuomenė, matyti, gyvai domisi tikyba, nes didelė McGraw - Hill knygų leidykla New Yorke, kuri vardą pasidarė kaip technikos ir gamtos mokslo veiklų ir vadovėlių leidėja, pradėjo naują seriją vien tikybės klausimais. Kur vėjai pučia, ten verslas plaukia. Pirmųjų penkių veiklų pavadinimai būdingi: "Jėzus į tave kalba", "Ką Dievas pamylė", "Šv. Rašto turinys", "Nazareto pranašas", "Sirdie, susigraudink!" (Čia vaizduojama misionierių pastangos sukurti ligoninių ir prieglaudų bei mokyklų atsilikusiuose kraštuose).

Protestantai, katalikai, laisvamaniai

Amerikos lietuvių visuomenėje "dialogą" dėl tikybės veda katalikai ir laisvamaniai. Pas amerikiečius dar neseniai svarbiausiais ginčo dalyviais buvo ne katalikai, bet protestantai ir laisvamaniai. Advokatas laisvamanių Darrow kovojė ne prieš katalikų, bet prieš protestantų dvasiškį garsioje byloje dėl evoliucijos dėstymo pradinėje mokykloje Mississippi valstybėje. Praeitą šimtmetį prieš laisvamanių Ingersoll labiausiai kovoję protestantų dvasiškį.

Prisimenu mūsų lietuvių studentų Valparaiso u-tė savęs la-

mažina raumenų įtampą. Juoda, kadangi veikia slegiančiai, yra nepatartina kambario sienoms, nebent kambariui skiriamas mirusiam pašarvoti. Geltona yra jaudinanti, erzinti pojūčius, todėl nepatartina ten, kur susirenka be tėvų priežiūros abiejų lyčių jaunimas...

Dr. J. Sav.

vinimo draugiją, kuri 1917 metų pradžioje suruošė ginčą tema: "Ar tikyba kenkia mokslui?" Teigimo pusę paėmė J. Kazlauskas (dabar adv. Kal.), o neigimo — A. Račkus (dabar lietuvių leidėja, pradėjo naują seriją vien tikybės klausimais. Kur vėjai pučia, ten verslas plaukia. Pirmųjų penkių veiklų pavadinimai būdingi: "Jėzus į tave kalba", "Ką Dievas pamylė", "Šv. Rašto turinys", "Nazareto pranašas", "Sirdie, susigraudink!" (Čia vaizduojama misionierių pastangos sukurti ligoninių ir prieglaudų bei mokyklų atsilikusiuose kraštuose).

Teologijos istorijos profesorius Yale u-tė, Lindbekas, pastebi, kad dabar Amerikoje prie dviejų (protestantų ir laisvamanių) dialogo jau ryškiai dedasi ir trečias — katalikai. Trečiojo prisidėjimas paryškia šiomis dienomis išėjusiam veikale "An American Dialogue" (Double-day, New Yorke), kur protestantų teologas Brown ir tėvas jėzuitas Weigel bendrai ryškina krikščioniškas tiesas.

Užkasti baubą...

Įdomu, kad protestantas čia saviesiems pataria užkasti į žemę nuo seno nešiojamą baubą, būk katalikų politinis įsigalėjimas Amerikoje reikėtų pagrindinį pavojų išgyvenusiai demokratinei santvarkai. Pasak jo, protestantams ypač sunku suprasti katalikų Marijos garbinimą ir popiežiaus neklaidingumo dogmą. Iš savo pusės, tėvas jėzuitas pataria protestantams pasvarstyti jų beribio skaldymosi istorinį faktą. Ar nebūtų čia sveika turėti centrinę autoritetą kaip popiežius? Juk tikybės fronte iš tikrųjų tėra du kovotojai: katalikai ir supasaulėjimas. Vidurys (protestantizmas) čia neturi intelektualinės prasmės: "Dievas arba yra, arba nėra; Jo Bažnyčia arba yra, arba ne". Vidurio čia negali būti.

Požangis visuomenės klausimais

Amerikiečių katalikų dvasiškį pažangį ir visuomenės klausimais. Tai ryškų veikale "American Catholics and Social Action" (Hanover House, New Yorke). Pavyzdžiui, autorius teigia, kad 1919 metų vyskupų programa ne tik siūlė Rooseveltui įvykdyti "New Deal", bet ėjo dar toliau ir skatino darbininkus padaryti "įmonių bendrasavininkais, ypač gamybos ruošė". Katalikai yra vieni geriausių talkininkų sudrausti komunistų lindimą į darbo unijas. Autorius (Aaron I. Abell) iškelia paskutiniuosius 75 metams paskelbtą encikliką ir jų pažangias sąvokas. Kadangi katalikų bendruomenės daugumą sudaro darbo žmonės, Amerikos katalikų dvasiškį ir pasauliečiai vaidina pažangų vaidmenį.

Žmogus turi aukštesnę tėvynę

Veikale "The Protestant Search for Political Realism" (Californijos u-to leidinys) siekiama nuvesti protestantų žygius įgyvendinti teisingesnius visuomeninius santykius. Kaip žinoma, protestantų dalis čia tiek nužygiavo, kad mažai kuo skiriasi nuo komunistų bendrąleivių. Kiti, nenorėdami priartinti vyskupų programai, nuėjo atamos ieškoti šv. Augustino amžiuje ar Liuterio reformacijoje. Kiti tačiau suprato, kad yra klaida manyti, būk protestantizmas ir Amerikos idealai yra vienas ir tas pats, kad, vieniems nusilpus, nusilps ir kiti. Įtakingas protestantų teologas Reinhold Niebuhr įtikinančiai skelbia, kad Dievo Žodis nebūvo padovanotas išimtinai vienai kuriai tautai, valstybei, kultūrai, luomui ar reformų programai. Dievo Žodis jas visas apsprendžia ir visas teisia. Be to, žmogaus gyvenimas iš pagrindų apsvaistytas, ne su žemišku juk galutinai susietas. Žmogus turi aukštesnę tėvynę ir negali savęs paversti išimtinai žmogaus sukurto vertybėms.

Daug dirbtinių dantų

Kasmet net 750,000 amerikiečių įsideda sau visus ar dalį dirbtinių dantų. Tokių su dirbtiniais dantimis amerikiečių dabar yra 28,000,000. Taip skelbia dentistas dr. D. W. Stephens.

JŲS GALITE PASITIKėti DAKTARO PARASYTO RECEPTO TIKSLIU IŠPILDMU, KAI KREIPIATES Į MŲSŲ VAISTINĘ.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie sekmingai veikia. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių, vėliausiai išrastų.

Kviečiame ir Jus duoti mums išpildyti Jums daktaro parašytą receptą ir įsitikinti, kad mūsų vaistai švieži, kaimo labai prieinamos.

DARGIS Drug Store

CHARLES P. DARGIS
Reg. Farmacistas
2425 W. Marquette Road
Chicago 28, Ill.
Tel. HE 4-6050

VALANDOS:
Kasdien 9:30 v. r. iki 6 v. vak.
Šeštadienį 9:30 v. r. iki 6 v. v. Treč.
ir sekmadienį uždaryta.

KULTŪRINĖ KRONIKA

• Iš Vilniaus universiteto bibliotekos kartais ir užsienyje galima gauti reikiamos medžiagos. Dr. M. Anys JAV-se gavo Mažvydo "Katekizmo" leidinių. I. Lenkiją išsiųsta informaciją apie A. Mickevičių "Vėlinių" vertimus į lietuvių kalbą, o B. Vileišytei Varšuvoje — apie jėzuitų leidybinę veiklą Vilniuje. Biblioteka gauna Bonoje leidžiamą "Commentationes Balticae", E. Frenkelio "Die baltischen Sprachen"; iš viso biblioteka gauna 423 užsienio leidinius (čia įskaitomi ir leidiniai iš satelitinių kraštų). Neseniai biblioteka įsigijo 1679 m. Vilniuje Jėzuitų išspausdintą "Ewangelie polskie i litewskie".

• Dail. A. A. Tamošaičiai organizuoja kilnojimą Lietuvių Dailės galeriją, kurioje bus sukurta žymių lietuvių dailininkų kūrinių, lietuvių liaudies meno ir mūsų naujųjų tautodailė. Lietuvių organizacijos, norėdamos surengti lietuvių dailės parodas, galės pasiskolinti atsikirs dailės eksponatus arba didesnę jų rinkinį.

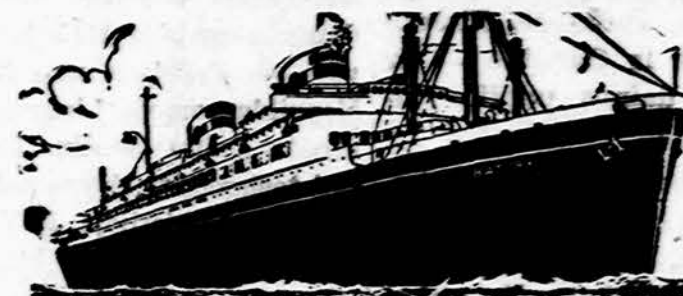
• Nauja studija iš Lietuvos istorijos. Amerikiečių Mokslo Draugijų taryba ir Visuomeni-

nių Mokslo taryba 22 stipendijų tarpe Rytų Europos temomis paskyrė pinigų išspausdinti Iliadą. Dr. M. Anys JAV-se gavo Mažvydo "Katekizmo" leidinių. I. Lenkiją išsiųsta informaciją apie A. Mickevičių "Vėlinių" vertimus į lietuvių kalbą, o B. Vileišytei Varšuvoje — apie jėzuitų leidybinę veiklą Vilniuje. Biblioteka gauna Bonoje leidžiamą "Commentationes Balticae", E. Frenkelio "Die baltischen Sprachen"; iš viso biblioteka gauna 423 užsienio leidinius (čia įskaitomi ir leidiniai iš satelitinių kraštų). Neseniai biblioteka įsigijo 1679 m. Vilniuje Jėzuitų išspausdintą "Ewangelie polskie i litewskie".

• Jonas Gielgudas, plačiai pagarsėjęs lietuvių kilmės aktorius ir režisierius, Broadway'jaus teatre, New Yorke, pastatęs "Big Fish, Little Fish", vėl išvyko į Londoną savo naujiems teatro darbams. Pirmas jo darbas dabar bus pastatymas komedijos "Dazzling Prospect". Rugpjūčio mėnesį vyks į Stratford-on-Avon vaidinti pagrindinį vaidmenį pastatymuose "Otelo" ir "Vyšnių sodas".

• Lietuvių bičiulis — suka-tuvininkas. Laisvame Berlyne vokietų Osteuropa institutas paminėjo 75 metų gimtadienį prof. Maxo Vasmerio, savo direktoriaus 1949—1956 metais. Prof. Vasmeris yra parašęs per 300 kalbotyros straipsnių ir kitų raštų — jų tarpe nemaža lietuvių kalbos dalykai. Su juo santykiavo mūsų prof. K. Būga.

(V. Š.)

APLANKYKIT TĖVIŠKĘ!

Vykite patogiai ir komfortiškai žinomu

M.S. BATORY

Gdynė—Amerikos linija iš Kanados uostų iki Southampton, Copenhagen ir Gdynės prie Baltijos (Lenkijoje), o iš ten traukiniai ar automobiliu į visas ryt. Europos dalis.

BATORY yra modernus, be priekabių švarus laivas, erdvus, patalios, komfortiškas kambariai ir patogios kabinos. Jums patiks nuostabi vaizningas, tradiciniai geras maistas ir mandagūs aptarn. personalas, visad pasirūpinantis ir padėti keleiviams.

Dar galima rezervuoti vietas pavasario kelionei iš MONTREAL'IO — Geg. 17 ir Birželio 13 d. Kitos kelionės: liepos 11 d., rugpjūčio 10 d., rugsėjo 8 d., spalio 6 d., lapkričio 7 d.

275 svar. bagažas nemokamai asmeniui

Dėl rezervacijų ir informacijų kreipkitės į Jūsų vietinį kelionių biurą, arba

GDYNIA AMERICA LINE

220 Bay Street

Toronto 1, Canada

PASIRUOŠKITE ŠIŲ METŲ ATOSTOGOMS!

Šių metų atostogas planokite jau dabar, kad galėtumėt turėti geresnį pasirinkimą ir lankytinų vietų ir lėktuvų ar laivų pasirinkimą

SEGHETTI TRAVEL BUREAU

2451 S. Oakley Ave., Tel. YA 7-3278, Chicago 8, Ill. sutvarko dokumentus, parūpina kelionę lėktuvais, geležinkeliais, autobusais, laivais, kaip keliauti Europoje taip ir planuoti atostogas P. Amerikoje, Kanadoje ar ir pačioje Amerikoje įvair. vietose.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus ar šlapį ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išituks neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St.

Room 800

Telefonas CE 4-5286

Pasinaudokite plačiai žinomas ir gerai užsirekomendavusias firmas, siūnčiančias siuntinius į SSSR ir Lietuvą, patarnavimu.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc. LICENSED BY U.S.S.R.

BROOKLYN, N. Y. — 1530 Bedford Avenue — Tel. IN 7-4465 ir IN 7-7272
NEWARK, N. J. — 312-314 Market Street. — Tel. MI 2-2452 ir MI 2-1681, Bowling Green 9-6992

* Per mūsų firmą siunčiami siuntiniai paskyrimo vieta pasiekia trumpiausiu laiku. * Visi muitai apmokami vietoje, mūsų įstaigoje, gavėjas nieko nemoka. * Prie firmos įstaigos yra krautuvas, kuriose galite gauti įvairiausių prekių. * Siuntinių pristatymas garantuojamas 100%. * Įstaigos ir skyriai atidaryti kasdien nuo 9 v. r. iki 6 v. v. Šeštadienį ir sekmadienį nuo 9 v. r. iki 4 v. v.

MŲSŲ SKYRIAI		
78 Second Avenue, NEW YORK 3, N. Y. ORegon 4-1540	1241 N. Ashland Avenue CHICAGO 22, ILL. HUMboldt 6-2818	46 Whitehead Avenue SOUTH RIVER, N. J. Tel. CLifford 7-6320
631 West Girard Ave., PHILADELPHIA, PA. PO 9-4507	1028 Kenilworth Ave., CLEVELAND 13, OHIO, Tel. PRospect 1-0696	220 Worthington St., SPRINGFIELD, MASS. REpublic 2-7163
1409 W. Genesee St., SYRACUSE, N. Y. HARRison 2-5386	11601 Joe. Campan Ave., DETROIT 12, MICH. TOWnsend 8-0298	558 Hudson Avenue, ROCHESTER 5, N. Y. Tel. BAKER 5-4210
107 So. Vermont Ave LOS ANGELES 4, CALIF. DUNkirk 5-6550	643-47 Albany Avenue HARTFORD 6, CONN. CHapel 7-5164	1909 Fleet St. BALTIMORE 31, MD. DICKens 2-4240
126 Tilghman Street ALLENTOWN, PENNA. Tel. HE 5-6415	303 Grove Street JERSEY CITY, N. J. (Arti Hudson Tube) HE 5-6368	

NORĖDAMI DAUGIAU INFORMACIJŲ REIKALAUKITE MŲSŲ FIRMOS KATALOGŲ.

YPATINGA TYRIMŲ ĮSTAIGA

Rando korporacija

METALURG. INŽ. B. F. KUBILIUS, Chicago, Ill.

Red. past.: Šio straipsnio autorius yra baigęs Chicago universitetą, taipgi išėjęs cheming inžineriją Tufts kolegijoje ir Massachusetts Technologijos mokykloje gavęs magistro laipsnį. Daug metų dirbo valdžios ginklavimosi skyriuje, taipgi buvo instruktorius Massachusetts Technologijos mokykloje ir profesoriaus Brown universitete. Yra "Drago" skaitytojas ir dažniau pasirodys su savo straipsniais.

Rando korporacija yra mokslinė įstaiga. Tai nėra pramonės bendrovė bei fabrikas. Rando žodis susideda iš trijų žodžių — Research and Development — R and D: Rand.

Kūrėjas ir įsteigėjas Rando korporacijos yra buvęs oro karo jėgų generolas — "Hap" Arnoldas. Jis 1944 m. lap. 7 d., gavęs pritarimą, sukvietė žymaus masto mokslininkus ir stambių pramoninių fabrikantų į ribotą ir slaptą susirinkimą. Tame susirinkime dalyviai nutarė, kad yra būtinas reikalas įsteigti tyrimo ir tobulinimo įstaigą, kuri padėtų aviacijos gamybai išvystyti geresnius ir saugesnius lėktuvus, ypač dėl Douglas korporacijos. Po kiek laiko įsteigėjas atėjo į galvą mintis, kad tas sumanymas nėra geras, nes jis tik apimtų ribotą darbo plotą dėl vienos korporacijos. Kitas susirinkimas buvo susauktas, kuriame nutarė atsiskirti nuo Douglas korp. ir įsteigti atskirą, nepriklausomą korporaciją, neturintį jokių ryšių su įmonėmis, universitetais ir JY valdžia. Šiai pradžiai gen. Arnoldas dovanojo Rando korp. 10 milijonų dolerių. Fordo fondas ir stambių korporacijų savininkai davė kitus milijonus dolerių. Ir Rando tapo mokslinė įstaiga, atleista nuo mokesčių.

Rando korporacijos konstitucijoje numatytas uždavinys — tyrimas ir tobulinimas, suteikiant pagalbą toms pramonės šakoms, kurios reikalauja mokslinio patarnavimo. Rando korp. turi šias skirtingas tyrimo mokslo šakas: fizikos, filosofijos, elektronikos, ekonomikos, matematikos, sociologijos ir inžinerijos. Pastaroji apima tyrimą ir išvystymą raketų, valdomųjų sviedinių (missiles) ir karo aviacijos. Ši įstaiga taipgi ruošia ir pratina aviacijos lakūnus.

Rando korp. prezidentas yra dr. H. R. Gaither, buvęs Fordo fondo prezidentas. Jis parašė ir įteikė The Gaither raportą Gynybos departamentui. Apie tą raportą buvo daug rašyta ir kalbėta, bet jo turinio niekas nežino, nes laikomas labai slaptu. Iki šiam laikui yra tik spekuliacijos apie Amerikos laikraštinių, kad raportas nurodo, kaip ateinančias karas turėtų būti vedamas ir laimėtas, jei jis įvyktų su Rusija. Tik keli JAV Kongreso nariai turėjo progos jį matyti ir skaityti.

Suteikta 800 geriausių specialistų

Rando mokslinė korporacija yra pasamdžiusi apie 800 geriausių ir ištikimiausių mokslininkų su PH. D., kurių algos yra nuo \$15,000 iki \$25,000 metams. Apie 20 nuosimčių ty mokslininkų yra socialių mokslų specialistai, o kiti yra gamtos ir matematikos aukšto masto specialistai. Rando korp. centras yra Santa Monica, Kalifornijoje.

Jei kas gauna leidimą, įžengia į dviejų aukštų modernią namą ir pasijunta esąs universiteto patalpose bei studentų. Visur kambariai. Juose liuksusinės kėdės ir rašomieji stalai, apkrauti knygomis, popieriais, žemėlapiais; gi sienos išdabintos paveikslais, juodojo grafito rašomomis lentelėmis ir žemėlapiais. Ką tie mokslininkai rašo, skaito ir studijuoja, lankytojai nežino. Vieną kitą mokslininką užklausus, jis vengia kalbėti apie savo darbą, bet kalba apie orą ar sportą.

Svečias gavęs leidimą ir nieko konkretaus nesužinojęs, ką tie mokslininkai dirba ir ką jie nori atiekti, imasi skaityti Rando brošiūrą, kuri paviršutiniškai painformuoja lankytoją. Skaitant randama, kad kandidatas, noris gauti Rando įsteigto darbo, turi pereiti stiprius kvotimus, asmenybės ištyrimą. Čia taipgi įspėta, kad visi mokslininkai viešai negali kalbėti apie savo darbą bei tyrimus šioje įstaigoje.

Yra žinoma iš spaudos, kad 90% tyrimo darbų — gynybai JAV aviacijos jėgos kasmet atnauja sutartį su Rando korporacija, ir 1958 metais sumokėjo jai 13 milijonų dolerių už tyrimų darbus. Rando korp. geina užsakymus iš Atominės Jėgos komisijos, kad ištyrinėtų ir nurodytų strateginius planus, kaip sėkmingai nugalėti priešą. Kiek žinoma, 95 nuosimčiai tyrimo darbų pašvesta kariniams uždaviniais, o kiti 5 nuosimčiai darbų atlikti Fordo kompanijai, Japonų valdžiai ir kitiems.

John McDonald, rašydamas "Fortune Magazine" sako, kad "Rando korporacija suteikia patarimus oro jėgoms, kokius bombonešius turėtų išvystyti, kad laimėtų karą". Taipgi yra žinoma, kad Rando pateikia ir nurodo, kokios rūšies sviediniai ir raketos su atomų galvomis turėtų būti padirbtos. Tačiau jos planai ir nurodymai nebūtinai turi būti priimti oro jėgų vadovybės. Plačiai yra pranešta per spaudą, kad Rando suplanavo ir nurodė, kaip MB-1 (anti-aircraft) valdomos branduolinės raketos būtų subalansuotos. Tą oro jėgos 1957 metais išbandė ir rado kaip sėkmingą nakini m ginklą. "The Nation" žurnalas, aprašydamas apie Randą, sako: "Ji yra karo laboratorija, žaidžianti karo žaislais".

Būtų labai reikalinga, kad JAV-se atsirastų kitas Arnoldas, kuris padovanotų 10 milijonų dolerių įsteigimui taikos laboratorijos, kur mūsų valdžios pareigūnai ir industrialistai taip, kaip ir visi piliečiai, gautų patarimų, kaip pasiekti tikrą ir pastovią taiką. Būtų labai naudinga, kad valdžia iš savo išdovansuotų kitą 10 milijonų dolerių kas metą, ne vien siekimui taikos, bet ir prašalinimui nedarbo ir suradimui naujų būdų išplėsti savo gamybą bei komerciją per visą žemės rutulį. Taikos mokslinė įstaiga gali būti net naudingesnė, negu Rando karinė laboratorija!

Ekskursantai prie Trakų pilies 1940 m.

Paskutinis dr. Dooley laiškas

Savo paskutines jėgas vėžiu miręs dr. Th. A. Dooley buvo paskyręs darbui tarp Laosu varguomenės. Vienas iš jo paskutinių rašinių prieš mirtį buvo išspausdintas "Think Magazine" — laiškas jaunam daktarui. Čia jisai iškelia faktus, kad Konge nėra nei vieno vietinės kilmės gydytojo, nors ten 13,000,000 gyventojų. Pietų Vietname, kur yra 11,000,000 gyventojų, tėra tik 180 vietinės kilmės daktarų. Kambodijoje, turinčioje 5 mil. gyventojų, tėra tik penki vietinės kilmės daktarai. Laose, turinčiame 3 mil. gyventojų — tik vienas laosietis gydytojas.

Darbo rūšis ir širdies atakos

Dr. Henry L. Taylor skelbia, kad naujai surinkti duomenys apie 43,000 tarnautojų, dirbančių geležinkelio raštinėse, apie 31,000 tarnautojų, dirbusių geležinkelio stotyse lengvą rankų darbą, pagaliau — apie 24,000 dirbusių geležinkelio sunkų darbą. Įvedus atitinkamas korektivas kas liečia tarnautojų amžių, nustatyta, kad mirtys dėl arteriosklerozinių širdies ligų tarp raštinių darbininkų sudarė 5,76 kiekvienam tūkstančiui, mirtys tarp užsiimančių nuosakiniu fiziniu darbu — 3,87 kiekvienam tūkstančiui ir mirtys dėl arterijų sklerozinių širdies ligų tarp sunkiai dirbančių sudarė tik 2,79 kiekvienam tūkstančiui. Šiems tyrimams parinkti geležinkelio tarnautojai, kadangi jie pastoviai pasilieka tame pačiame darbe ir tarp jų lengviau išskirti kurie yra sėdintieji darbininkai, kurie užsiima lengvesniu ar sunkesniu rankų darbu.

Vaidinimas apie bolševikų pavertuosius

Fordhamo universiteto Rusijos studijų centro prof. John H. Ryder, S. J., parašė dramatinį veikalą "Men of Contradiction", kurio vaidinimas universiteto Rose Hill patalpose — balandžio 28—30 dienomis.

Veikale pavaizduojami žmonės raudonųjų okupuotame krašte. Čia jie, užsienio radijo ir literatūros paskatinti, susimoka nuversti prievartos režimą. Vaidinimo metu perteikiamos mintys, užsidegimas ir baimės būsimu įsilaivintųjų ir okupantų. Režisieriumi buvo paskiriamas rašytojas, aktorius James Kelly. Vaidintojai: minėto universiteto ir kelių apylinkės kolegijų studentai.

Kalkinis popierius, kurs pats atsinaujina

Amerikoje Columbia Ribbon and Carbon Manufacturing bendrovė pradėjo gaminti kalkinį popierių (nuorašams daryti), kurį panaudojus ir išėmus iš mašinėlės, netrukus jame susivienodina daug kiekis, užliejamas mašinėlės rašmenų išspausstas vietas. Toks kalkinis popierius gali ilgiau ir vieno džiau patarnauti.

Naujagimio amžius

JAV Sveikatos Informacijų fondas skelbia, kad dabar šiame krašte gimusio kūdikio amžius vidutiniškai galės būti 69,7 m. Naujagimė mergaitė galės sulaukti 72,7 m., o berniukas 66,4 m.

Nauja Remarko knyga

Erich Maria Remarque, lietuviams pažįstamo autoriaus iš jo kūrinių "Vakarų fronte nieko naujo", vokiškas kūriny "Geborgtes Leben" išverstas į anglų kalbą ir pavadintas "Heaven Has No Favorites". Išleido Harcourt, Brace & World leidykla New Yorke, 302 pusl., kaina \$4.50. Šiame veikle vaizduoja sportininką, laimėtoją arklių lenktynėse, pamilusį džiovintinę, kuri žino, kad su pavasariu artėja jos mirtis, jeigu ji su mylimuoju išeis iš Šveicarijos sanatorijos į pasaulį. Vis dėlto iš sanatorijos ji išeina. Jiedu keičia po Rivierą, aplanko Monte Carlo, Paryžių; mergaitė su kiekvienu vynu paragavimu, su kiekvienu burną įdėtu mėsos gabalu vis baiminasi, ar nepajus ji prasiveržiančio kraujo plūdžio skonio, pranešančio apie jos priartėjančią mirtį.

Kritikai ankstybesnius Remarko veikalus labiau vertina, kaip šį.

Su muzika augalai geriau auga

Pietų Indijos mokslininkas dr. T. C. Singh drauge su savo asistentais išaiškino, kad muzikos instrumentų sukeliamos bangos bombarduoja jų pasiekiamą augalų ląsteles ir skatina jas greičiau augti. Dėl to, darant šios srities tyrimus, vienoje Indijos laboratorijoje jau moteris augalams griežia smuiku. Kanadoje vienoje vietoje yra įtaisyti kviečių lauke garintuvai ir ten kas rytas saulėtekis per garintuvus paleidžiama Bacho smuiko sonata. Vienoje Kalifornijos kolegijoje studentai paleidžia patefono muziką auginamoms pupoms...

61 metai be miego

Ispanijos kaimietis Valentia Medina Poves, 61 m. amžiaus, tvirtina, kad per visą savo gyvenimą jisai nėra nei kiek miegojęs. Ispanijos gydytojai jį pakartotinai tikrino ir patvirtino faktą, kad jis turis visišką insomniją — nemigą, kiek jie tai galėję patirti. Paskutiniu metu du reporteriai tą ispaną stebėjo nuolat per dvi paras. Tiriama ispanas per visą tą laiką skaitė laikraščius, gerė vyną, nei kartą akių nesumerkdamas miegui. Reporteriai pasikeidami miegojo, bet per porą parų ir tai nuvargo ir toliau jau jo nebestebėjo.

Plaučių vėžio ląstelės laboratorijoje

Gydytojams pirmą kartą pasisekė laikyti gyvą, augintą plaučių vėžio audinį laboratorijoje vaimzdžiuose. Tai duos galimybę geriau tą ligą išstudijuoti. Šio laimėjimo pasiekė dr. Relda Cailleau Vėžio Tyrimų instituto prie Kalifornijos universiteto, San Francisco mieste. Jau dabar pastebėta, kad vėžio ląstelės turi nenormalų chromozomų skaičių: vieton normaliam audiny randamų 46 turi net 79. Chromozomai yra ląstelių branduolyje ir juose yra genes, kurie kontroliuoja paveldimas fizines ir protines savybes.

Metafizika ir Dievo buvimas

Intelektualų sluoksniuose domimasi nauju leidiniu apie metafiziką ir Dievo buvimą: "Metaphysics and the Existence of God". Parašė Th. C. O'Brien, išleido The Thomist Press, kaina \$3.50.

DIDŽIAUSIA IR MODERNISIAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE

Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!

John Savickas
Monuments
11849 So. Kodzie
Chicago 43, Ill.

Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gataų pavyzdžių.

Dėl susitarimo (appointment) galite pašaukti kiekvieną laiką
Telefonai: BE 8-3632 arba BE 3-4718
Atidara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 v. vak.

Premijuota knyga

Vadinama The Carey — Thomas premija paskirta Simon & Schuster leidyklai už Willima L. Shirer veikalą "The Rise and the Fall of the Third Reich". Ši knyga yra tarp labiausiai skaitomų knygų JAV-se.

Aukštai vertinama knyga

Už labiausiai vertingų katalikų knygų leidimą Tomo Morus medalis paskirtas J. B. Lippincot leidyklai, davusiai Muriel Spark "Memento Mori" ir "The Ballad of Pecknau Rye". Rašytoja Spark yra britė.

GUZANSKU BEVERLY HILLS GELINČIAI

Geriančios gėlės dvi vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833

PIRKITE DABAR NIESIOG NUO MR. NELSON
SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

J. F. JEUDEIKIS
LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YB 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYNS MODERNIOSKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublė 7-6600 REpublė 7-6601

EDVARDAS SAUNORIS — GELININKAS
Paruošia gėles iš savo šildadžių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilimams. Parūpina gėles ne tik laidotuviams, bet ir gėles sodinti ir puošti kapus Jūsų artimųjų.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

PETRAS BIELIONAS 4348 S. CALIFORNIA AVE. Lafayette 3-3572	ANTANAS M. PHILLIPS 3907 LITUANICA AVE. Tel. Yards 7-3401
PETRAS P. GURSKIS 659 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711	POVILAS J. RIDIKAS 3354 S. HALSTED STREET Tel. Yards 7-1911
LEONARDAS F. BUKAUSKAS 10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. Commodore 4-2228	JURGIS F. RUDMIN 3319 S. LITUANICA AVE. Tel. Yards 7-1133—1139
VASAITIS — BUTKUS 1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003	STEPONAS C. LACKAWICZ 2424 W. 69th STREET Tel. REpublė 7-1213 2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-6672

BENDRAS APDRAUDIMAS
Automobilų, ligoninės buvimo, gaisro, gyvybės, bendras atakomybės (Liability) ir kt.
E. A. KLINE
175 West Jackson Blvd., CHICAGO 4, ILL.
WEbster 9-4390
Namų tel. ELden 4-6104

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaušyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.
2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7238-59

Moterų GYVENIMAS

Redaguoja ST. SEMENIENE, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., Tel. Cliffside 4-5665; VI 7-0618

ŽYMI VILNIAUS LIETUVĖ

Vlada Sabalienė, Nazaretho kolegijos profesorė, Amerikiečiams skelbia apie Lietuvą, jos kultūrą bei meną ir pavergtus lietuvius

B. KROKYS, Rochester, N. Y.

New Yorko Rochesteryje, lietuvių kolonijoje gyvena Vlada Sabalienė, kuri savo gabumais, gražiu balsu, inteligencija ir gyva lietuviškai - kultūrine veikla dažnai atkreipia dėmesį tiek lietuvių, tiek amerikiečių.

Vieną sekmadienio popietę apsilankiau šią malonią lietuvaitę ir užklausi, ar sutiktų pasidalyti mintimis su dienraščio "Draugo" skaitytojais, ar galėtų ši tą daugiau papasakoti apie save. Ponia Vlada tai padaryti mielai sutiko ir papasakojo, kad ji yra gimusi Vilniuje. Tėvelis, Ignas Pilypavičius, buvęs vilnietis darbininkas, mūrininkas; motina gi buvusi savo kilmės iš Zemaitijos dvarininkų, bet visą laiką gyvenusi Vilniuje. Tėvai buvę dideli patriotai ir vaikus auklėję griežtai lietuviškoje dvasioje. Pz. tėvas mirdamas prašęs, kad jo laidotuvis dalyvautų tik lietuvių.

Lenkų baudžiama už lietuviškumą

Vidurinį mokslą Vlada išėjo Vilniuje, Vytauto Didžiojo lietuvių gimnazijoje. Čia ji pasižymėjo gabumais, nes gimnaziją baigė labai gerais pažymiais; pasižymėjo gražiu balsu, nes gimnazijoje buvo pagrindinis sopranas, ir gavo pasiūlymą stipendijai, stoti į konservatorių. Taip pat pasižymėjo lietuviška veikla, nes lietuvių tautinių švenčių proga su kitais mokiniais slaptai dėdavo vainikus ant Basanavičiaus kapo, mokė kitus lietuvių kalbos, dėvėjo gimnazijos uniformos lietuvišką kepuraitę ir dėto lenkai šovininistai nekartą Vilniaus gatvėse tyčiodavosi ir net koldavė. V. Sabalienė yra tris kartus bausta lenkų valdžios už lietuvių kalbos mokymą ir dabar net turinti pakvitavimus už smokėtas pabaudas.

Vilniuje pasirenka studijuoti lietuvių kalbą

Atsisakiusi pasiūlymo ir stipendijos stoti į lenkišką konservatorių, baigusį gimnaziją, Vlada įstojo į Stepono Batoro Vilniaus u-tą ir studijoms pasirinko baltologiją, tuo siekdama studijuoti lietuvių kalbą.

Ipusėjusi u-tą studijas, tuo pačiu laiku įstojo ir į konservatorių ir ją baigė savo lėšomis, kartu jau mokytojaudama toje pačioje Vytauto D. Lietuvių gimnazijoje. Vilniuje. Baigus konservatorių, iš gimnazijos personalo buvo perkelta į Vilniaus operą. Puikiai sekėsi V. Sabalienė operos darbe, bet čia įvyko jos gyvenime dramatiškas įvykis. Kviečiant seserį iš provincijos telefonu į operą, knirioje Vlada turėjo debiutuoti, tuo pačiu laiku lenkų partizanai išsprogdino našta ir sesmė, kalbanti su Vlada telefonu, buvo užmušta. Vietoje operos debiuto Vlada laidotuvių eisenoje lydėjo seserį į kapus.

Koncertuoja ir mokytojauja Frontui artėjant į Vilnių. Antanas ir Vlada Sabaliai nagi traukė į Vokietiją. Ir be tėvų Vokietijoje gyvenama. V. Sabalienė dirbo, veikė, dainavo.

Muencheno konservatorijoje gilinino studijas dainos ir muzikos srityje, tuo pačiu laiku duoda koncertus lietuvių pabėgėlių stovyklose lietuviams, kariuomenės daliniams, amerikiečiams, užtai susilaukdama gražių recenzijų spaudoje. Taip pat tuo pačiu laiku dar mokytoja lietuvių mokykloje.

Amerikoje studentų išrinkta populiariausia profesore

Į Ameriką atvyko 1949 metais ir tuojau gavo mokytojos profesorės darbą Nazaretho kolegijoje. Tai katalikų vedama aukštoji mokykla, teikianti mokslo bakalaureato ir magistro laipsnius. Šiuo metu profesorė V. Sabalienė čia dėsto vokiečių ir rusų kalbas ir solo dainavimą. Ir džiugu, kad praeitų mokslo metų pabaigoje studentai, rinkdami kolegijoje 10 geriausių mokytojų, jų tarpe išrinko ir V. Sabalienę, kaip geriausią, mėgiamiausią mokytoją. Šalia šio darbo V. Sabalienė dar dėsto vakarais rusų kalbą Rochesterio Tech. institute.

— Ponia, — užklausi, — pasikaitu metu ar turite progos ką nors pasakyti Amerikos studentams apie Lietuvą, jos kultūrą, apie lietuvius?

— O, taip, labai daug progų yra. Ir tai, ką sakau, paliustruojau studentams lietuviškais meno knygomis, paveikslais, kadrinių ir kankinių fotografijomis. Labai studentai domėjosi Sibiro lietuvių parašyta maldak-

nyge. Daug jų ir pati nupirkau ir išdalinau kaip dovaną. Gal būt, to rezultate turėčiau keletą paskaitų amerikiečiams moterims apie Lietuvą. Ir ioms, ir įvairių parengimų kolegijoje ir švenčių progomis tenka dainuoti. Dainuodama visuomet dėviu gražius lietuviškus tautinius rūbus, gintaro karolių ir būtinai padainuoju keletą lietuviškų dainų. Ir dainos, ir gintaras, ir tautiniai rūbai amerikiečiams labai patinka.

Vilnijos lietuvių meilė Lietuvai

— Daug yra turtingos medžiagos apie Tamstą. Pasakykite, koks laikotarpis Jūsų gyvenime buvo pats smagiausias?

— Studijų dienos Vilniuje, — iškart atsako V. Sabalienė. — Kiekvieną vasarą susidarydavo grupė lietuvių studentų — tai būdavo mūsų "Krašto pažinimo būrelis". Iš tikrųjų mūsų tikslas buvo palaikyti lietuvių Vilniaus krašte. Na, ir žygiuodavom pėsti su gražia daina iš kaimo į kaimą. Žmonės mūsų labai laukdavo, nes jie žavedavo lietuviškomis dainomis ir tikrai lietuvišku, Lietuvą mylinčiu, jaunimu. Mūsų belaukdami, net pastatydavo gale kaimo vartus ir juos apipindavo vainikais. Kai kur mus pasitikdavo su šašomis, duona ir druska. Taip Vilnijos lietuviai mylėjo Lietuvą ir visa tai, kas lietuviška.

Pamilusi Lietuvą ir jos dainas, įsitikinusi, kad lietuvis su aukšta, įdomia jam savita kultūra yra nei kiek ne žemesnė kitų tarmė, tai ir yra V. Sabalienė dvasinis impulsas vis dirbti tėvų žemės gerovei. Ta krūptimi V. Sabalienė ir eina drąsiai per gyvenimą, skleidama Lietuvos meilės žiedus aplinkui, kur ji bebūtų.

Subrendusi "Moteris"

Paskutiniu metu pereinamųjų metų numeriu "Moteris" užbaigė savą atnaujinto gyvavimo penketį. Kas dirba spaudos darbu, žino, kaip tai svarbu. Atlikę tokį sunkių bandymų ir didelių pastangų realizavimo laikotarpį, laikraštis jau drąsiai įeina į pastovų kelią — yra jau subrendęs. Sveikiname "Moterį", pasiekusią šio didelio laimėjimo ir gili padėka priklauso jos leidėjoms — Lietuvių Katalikų Centro Valdybai ir jos redaktorėms Stasei Prapuolenytei ir Iz. Matusevičiūtei bei jos padėjėjoms. Jų nepailstomomis

pastangomis bei sugebėjimais šiandieną galime pasigėrėti tikrai jau aukšto lygio pasiekimais lietuvių moterų žurnalo tremtyje. Tuo teigimu pilnai įsitikiname pavartę ir peržvelgę šių metų pirmąjį "Moters" numerį.

Ir savo išvirstinė išvaizda — N. Kulavičienės naujas skoningas viršelis ir iliustracijos mūsų skulptorių J. Zikaro ir A. Mončiaus darbų nuotraukomis, rel. meno paveikslų reprodukcijomis, — o taip pat įdomios medžiagos parinkimu bei suptvarkymu turinys žurnalas ga-

lėtų atlaikyti griežčiausio kritiko reikalavimus.

Kaip tinka šio metų tarpo kalendorinei reikšmei šiame žurnalo numeryje simboliškai apjungtiama Velykinės nuotaikos su 16-sios Vasario proga išskeltais lietuvių vargais pavergtoje tėvynėje. Tuos neperdėtus daugelį žodžių jaudinančiai papildė Zikaro "Sielvartas".

Žiūri ir susimąsti! Viešpatie, ar Tavo Golgotoj kančios bent dalele negalėtų išpirkti šiurpios mūsų krašto kančios ir persekiojimų!

O lietuvių savo pasiryžimais ir siekais nuosirdžiai trokšta dirbti ir melstis, kad tie vargai bent kada užsibaigtų. Ji rūpinasi surasti kelius, kurie būtų trumpiausieji sujungiant praetis žygius (istoriniai straipsniai bei apžvalgos) su ateitimi, kuria ji mato savo auginamojo kartoj. Kaip tą kartą tobuliau išauklėti ir paruošti naujam gyvenimui nagrinėja atitinkamos studijos. Vaizdinga beletristinė kūryba švelniai nuteikia dvasią ir širdį.

Šio numerio svarbesnieji straipsniai: dr. M. Anyso — šv. Kazimieras, Reg. Kulienė

Jadvyga Gražulienė

GRĮŠI...

Su pavasario žiedais
Aš atnešiu žiaugsmą tau:
Vyšnių sodo pumpurais
Ir jurginiais raudonais,
Kurios auga ties langais
Mūs bakižės mylimos.

Taip šviesu, šviesu troboj
Tiktai tavęs nematau.
Ar jauti ten tolimoj,
Salyj širdžiai svetimoj,
Kad ilgios tavęs sieloj
Tartum rytmečio aušros?

Mūs vejelio dvelkimu
Išbučiuosiu aš tave;
Saulės spindulių kaitriu
Pasiversiu aš jautriu —
Glamonėsiu mus pirmu
Ir viliosiu pas save.

Medžiai šnabžda: — grįši tu —
— Grįši vėliai į namus —
Grįši vieškeliu plačiu,
Iškaušytu įgesiu —
Rožių žiedais paverstu —
Grįši, grįši pas savus.

— Lietuvio akademiko įtaka brestančiai kartai, E. Butkevienės — Moterų teisės Š. Amerikoje, D. Petrutytytės — Pirmieji žmogaus gyvenimo metai, Moters žurnalo penketis ir kt.

Dailių žodį atstovauja Leonardas Andriekus, D. Paškevičiūtė, A. Karvelytė — Dubauskienė, Danguolė Sadūnaitė — Sealy ir S. Oželienė.

Be to, Seimininkų kampelis, Mados ir kt. E. P.

Deborah Kerr, jojanti išdegusiame miške, scenoje iš filmo "The Sundowners", gerai vertinamo dėl puikaus pastatymo iš Australijos naujakurių gyvenimo.

Turtingiausios moterys pasaulyje

"Frankfurter Rundschau" spėja, kad turtingiausios moterys pasaulyje bus Olandijos buvusi karalienė Vilhelmina, kuri po 50 metų viešpatavimo savo sostą perleido savo dukteriai Julianai. Amerikinis "Ladies Home Journal" rašo, kad Vilhelminos turas siekia 600 milijonų dolerių.

Anglijos karalienė Elzbieta turto atžvilgiu, to paties žurnalo teigimu, esanti trečioji moteris pasaulyje. Tarp tų dviejų karalienių stovi buvusi gražuolė — Miss France — (1930 m.). Ji yra našlė; buvo Aga Chano (Khan) žmona.

Vilhelminos turas esąs gerai užmaskuotas, betgi žinoma, kad ji turi daug akelių didžiausiam Olandijos banke, didžiausioje Olandijos firmoje, didžiausioje naftos bendrovėje, greta didelių dvarų.

Begun Aga Khan — antroji pasaulio turtingiausios moteris

Aga Chano žmona buvo dvigubai jaunesnė už savo vyrą. Prieš ištėkėdama ji buvo siuvėja. Jos vyras paliko ją tarp 150 ir 750 mil. dolerių, bet jos posūnis Ali Chan pasakė, kad

ta suma "juokinga". Jo tėvas kažkur seifuose palikęs jai brangenybių pusės milijardo dol. vertės, ir tik Begun težiūnanti, kur tos brangenybės laikomos.

Karalienė Elzbieta — trečioji turtingiausios moteris pasaulyje

Karalienė Elzbieta turi daug dvarų ir privačių brangenybių rinkinį 150 mil. dol. vertės. Jai valstybė moka algos 1,220,000 dol. metams.

Antroji turtingiausios moteris Anglijoje yra Seafielde grafienė, kurios dvarai vertinami 24 mil. dolerių. Jos krikštėnė yra princesė Margaritos vyras, Anthony Armstrong — Jones.

Sokėja — turtingiausios prancūzė

Turtingiausios moteris Prancūzijoje yra Suzanne Volterra. Buvusi revnė šokėja: ji po savo vyro mirties paveldėjo 40 mil. dolerių ir 45 rasinins lenktynių arklius, kurių skaičių ji padidino iki 100.

Turtingiausios šveicarė yra Marcelle Braunschwig iš Gento: ji yra paveldėjusi didelių turtnų iš savo tėvų ir iš savo vyro, stambiaus pirklio. Ji turi 3 sū-

Lietuvės JAV sostinėje

Washington, D. C., Lietuvių Moterų klubo naujai išrinkton valdybą įeina: G. Krivickienė, G. Grininė, L. Platerienė, L. Jurkienė ir V. Vasaitienė. Revizijos komisijon: B. Tautvilienė, Zemaitienė ir kandidatė A. Zalubienė.

Klubas yra sušelpęs Sibire ir Vokietijoje esančias ligones moteris, Vasario 18 dienos gimnaziją, savo pajamomis remia Lietuvių Moterų atstovybę, tuo prisidėdamos prie Lietuvos vardo ir jos problemų kėlimų Tarpautinėje Moterų federacijoje, apeliuodamos į laisvąjį pasaulį.

Prieš Kelėdas klubo narės talinkininkauja Lietuvos Pasiuntinybei Washington, gaminant šiaudinius ir puošiant lietuvišką Kalėdų eglutę prie Baltųjų Rūmų. Prieš Velykas Lietuvos pasiuntinybėje, p. Kajeckų globoje, klubo narės ir mokyklinio amžiaus jaunimas susirenka marginti velykinių margučių. Šiais metais savo aukomis klubo narės parėmė šeštadienį lietuvišką mokyklą Washington, kurią lanko 13 vaikų, lituanistinius dalykus dėsto Aistienė ir Tautvydienė.

Šių metų gegužės 6 dieną 8 val. v. Wshingtono Lietuvių Moterų klubas gražioje Catholic Daughters of America palatose, 2 Scott circle (tarp 16 ir Mass Ave N. W.) ruošia Pavasario balių su neilga menine programa, dalyvaujant Andronai Valaitytei ir Alfonsui Petručiui. Ponioms, nesigalėdamos laiko, paruošė įvairių užkandžių bufetą, dailininkas Bagdonas ruošiamai baliuje loterijai dovanojo savo paveikslą.

Klubas kviečia anylinkių lietuvių, ypač jaunima atvykti praleisti drauge su vašingtoniečiais jaukų pavasario vakarą ir tuo būdu paremti gražų klubo varomą darbą. (G. K.)

Pataria prezidentui parinkti moteris

Eleonora Rooseveltienė davė prez. Kennedy trijų puslapių sąrašą moterų, kurios, anot jos, yra tinkamos aukščiausios valdžios pareigoms.

Ji praleido pusvalandį su prezidentu Baltuose Rūmose ir apšneidama prezidento raštine, ji korespondentams pasakė palikusi raštą.

Paklausta laikraštinių, ar jos nuomone nepakankamai moterų buvo prezidento paskirta ir aukštas pareigas, ji atsakė: "Kai kurie žmonės taip mano", ir ji maniusi prez. Kennedy neturįs kvalifikuotų moterų sąrašą.

Rusų propaganda per... kvėpalus

Amerikiečių žurnalas "Look", savo moterų skyriuje "Only for women" skelbia, kad greitai laiku amerikiečiams bus prieinami rusiški kvėpalai, kurių seniau rinkoje nebuvo. O kai kurių laukiamų kvėpalų pavadinimai bus: "Krymo aksomas", "Kremlius", "Maskvos ugnys". Tai vis dar daugiau komunistinio kvapo, kuris ir be to troškina laisvąjį pasaulį.

Su briliiais ir be jų. New York'e įvykusioje skrybėlių parodoje dvi žymiausios skrybėlininkės pasirodė su visai priešingais eksponatais. Emme pasiūlo aukštą turbaną be brilių vandens spalvos mėlynomo filco paruoštą plačia juosta tos pat spalvos klostyta megsta medžiaga (jersey). Sally Victor entuziastingai pritaria briliams, sukurdamas ispaniško tipo jūrininkišką skrybėlę su aukšta galvute (vandens mėlynomo spalvos), papuoštą dvigubu kaspiniu: mėlynos ir žalios spalvos.